

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

"Ἰησοῦς Χριστός ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις" (Α' Κο 1,30)

Ὁ ἍΓΙΟΣ

ΙΩΣΗΦ
Ὁ ΠΑΓΚΑΛΟΣ

τῇ Ἰσραήλ

τῇ αἰγύπτῳ

καὶ πῶς
ποιήσω
τόριμα τ
πονηρὸν
τὸτο καὶ
ἁμαρτησ
μαὶ ἐναγί
τὸ θεοῦ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ὉΡΓΑΝΟΝ ὈΜΩΝΥΜΟΥ ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε'
ΕΤΟΣ ΞΗ'
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013
Αρ. Φύλ. 808

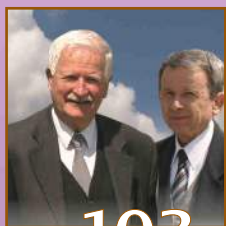
ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

τεύχος 808, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

Περιεχόμενα

100

103

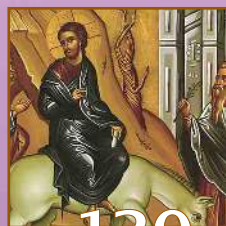

108

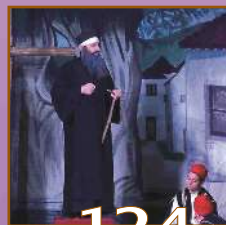
Μέ την καρδιά μας	99
«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν...»	100
Ἕνα χρόνο «ἀπορφανισμένοι»	103
Πιό φτωχοί ἢ πιό πλούσιοι;	105
«Ὡς μνημόσυνο...»	106
Σοφός, ἀπλός, ὡραῖος ἄνθρωπος.....	108
Δάκρυ καί ψίχουλο	110
Συζητώντας τὰ γεγονότα.....	112
«Τραυματίζουν» τὰ φυλακισμένα μνήματα; ..	114
Ὁ πόνος στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου	116
Υἱός εἰρήνης (ποίημα)	119
Ἀπό τόν ἄμβωνα τοῦ Τριωδίου	120
Ἀπό ἐπιστολές πού λάβαμε	122
Τὰ ἀποκαΐδια μιᾶς σημαίας.....	123
Ἐκδηλώσεις τῆς Ἀδελφότητος.....	124
Ὁ «γεροπαράξενος» (διήγημα).....	125

114

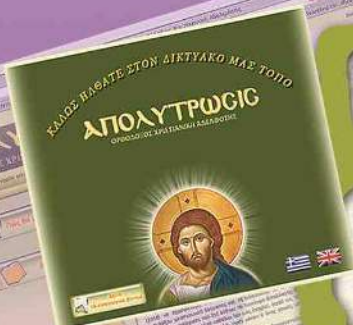

120

124

Γιά τήν Ἀδελφότητά μας καί τίς δραστηριότητές της καθώς καί γιά ἐνδιαφέροντα θέματα, πνευματικά, ἀντιαρρετικά, ἐκπαιδευτικά, μπορεῖτε νά ἐνημερωθεῖτε ἀπό τήν ιστοσελίδα μας
www.apolytrosis.gr

μήνα: ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Μέ τήν καρδιά μας

Στήν ανοιξιάτικη ατμόσφαιρα τοῦ Ἀπρίλη πόσο ταίριαζε φέτος ἡ εὐχάριστη ἀναμονή τῆς Ἀνάστασης! Ὁλος ὁ μήνας ντυμένος στά χρώματα τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, εὐωδιασμένος μέ τό ἄρωμα τῆς μετάνοιας καί λουσμένος στό φῶς τῆς χαρμολύπης.

Τό σάλπισμα τῆς μετάνοιας καί τό προανάκρουσμα τῆς λύτρωσης ἀγκαλιάζουν ὅλο τόν μήνα καθώς τόν ἀνοίγει ἡ μνήμη τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας καί τόν κλείνει ἡ Κυριακή τῶν Βαΐων. Στό κέντρο του σχεδόν, ἀντιλαλεῖ χαρμόсуна ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ψάλλεται τήν πέμπτη ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν ὁλόκληρος καί μέ τά 145 «Χαῖρε» μᾶς ἐξιστορεῖ ὅλο τό σχέδιο τῆς σωτηρίας μας. Ἡ ἀκολουθία ὡστόσο ἀπηχεῖ καί ἱστορικά γεγονότα. Τήν ἔψαλαν «ἀκάθιστοι» (ὄρθιοι) οἱ βυζαντινοί πρόγονοί μας σέ δύσκολες ὥρες ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς καί βίωσαν τή δύναμή της μέ τήν ἄμεση ἐπέμβαση τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ. Σώθηκε ἡ Πόλη τοῦ Κωνσταντίνου τόν Αὐγουστο τοῦ 626 μ.Χ. καί ὁ Ναός τῶν Βλαχερνῶν ἀντιλάλησε γιά πρώτη φορά τό «Τῇ ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ...».

Καί φέτος θά ἀντηχήσουν οἱ Ὁρθόδοξοι Ναοί ἀπό τόν ἐπινίκιο, εὐχαριστήριο ὕμνο. Ἡ πόλη τῆς Θεοτόκου βέβαια, ἡ Κωνσταντινούπο-

λη, ἔπese καί βρίσκεται ἀκόμη σκλαβωμένη. «Πόλη» ὅμως στή συνείδηση τοῦ Ρωμοῦ εἶναι πλέον ὅλο τό Ἔθνος, ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, ὁ καθένας ἀπό μᾶς. Καί εἶναι χρέος μας νά εὐχαριστήσουμε τή μάνα Παναγιά πού μᾶς κράτησε μέσα σέ τόσες ἐθνικές καί προσωπικές μπόρες ὀρθιους. Ἀλλά σήμερα ἔχουμε καί πάλι ἀνάγκη τίς πρεσβεῖες τῆς ὑπέρμαχης Στρατηγοῦ. Θέλουμε νά σταθεῖ δίπλα μας, νά πολεμήσει μαζί μας γιά νά βγεῖ ἡ χώρα μας ἀκέραια ἀπ' ὅλες τίς πλεκτάνες τῶν ἰσχυρῶν καί τῶν ὀργάνων τους· νά μείνει ἡ Ἐκκλησία μας ἀπαρασάλευτη στά ἴχνη τῶν Πατέρων μας μέσα στήν τρικυμία τοῦ Οἴκου-μενισμοῦ· νά βαδίσουμε κι ἐμεῖς ἐν μετανοίᾳ τόν δρόμο τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου γιά νά ἀντέξουμε στίς πιέσεις καί τίς ἀπογοητεύσεις τοῦ καιροῦ μας. Στρατιές ἐχθρῶν πολιορκοῦν τήν ψυχή μας, γιά νά μᾶς ξεβαφτίσουν, νά προσβάλουν τήν πίστη μας. Γι' αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο καί σήμερα νά ψάλλουμε μέ τήν καρδιά μας καί μέ δάκρυα «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ...».

Καί νά ἔχουμε τήν ἐλπίδα καί τήν πεποίθηση ὅτι ἡ Παναγία, ἡ ὑπέρμαχος στρατηγός, μέ τή δύναμη τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου μας, θά μᾶς βοηθήσει καί θά μᾶς ἀσφαλίσει «ἐκ παντοίων κινδύνων».

Ἀ.

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν...»

Τίποτε
δέν συμβάλλει τόσο
στήν ἐν Χριστῷ
καρποφορία
καί στὸν πνευματικό
στηριγμό τοῦ ἀνθρώπου,
ὅσο τό ἅγιο παράδειγμα
τοῦ διδασκάλου.

Ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή, ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια ἀναγνώσματα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ἀποτυπώνει τὴν προσπάθεια τοῦ ἀποστόλου Παύλου νὰ στηρίξει στὴν πίστη τοὺς συμπατριῶτες του Χριστιανούς τῆς Παλαιστίνης πού ἀντιμετώπιζαν ἄμεσα τὴν ἀπειλή τοῦ διωγμοῦ.

Γνωρίζει πολὺ καλά ὁ ἀπόστολος ὅτι σέ τέτοιες σατανικές σκοτεινές θύελλες, πού ὁ ἀντίχριστος δείχνει προκλητικά τὴν δύναμή του καί ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ ψυχρανθεῖ ἡ ἀγάπη ὄχι μόνο τῶν πολλῶν, ἀλλὰ «εἰ δυνατόν, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν» (βλ. Μθ 24,12·24), ἀπὸ τὰ στοιχειώδη πού ἀπαιτοῦνται εἶναι φάροι, προβολεῖς ἰσχυροὶ τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή γενναῖα πρότυπα πίστεως. Καὶ τέτοιοι ἀσφαλῶς, καὶ μάλιστα οἱ πρῶτοι, εἶναι ὅσοι ἀναλώθηκαν θυσιαστικά στό ἔργο τοῦ καταρτισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἀπόστολοι καί οἱ διδάσκαλοι τοῦ Εὐαγγελίου· «Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τὴν πίστιν» (Ἐβ 13,7). Εἶναι, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, «ὁ ποιήσας καὶ διδάξας» (βλ. Μθ 5,19). Καὶ μάλιστα εἶπε πρῶτα «ὁ ποιήσας», διότι ἂν ἡ ὁδηγητικὴ διδαχὴ δέν εἶναι ἀπαύγασμα καρδιάς πού μετουσιώνει τό εὐαγγελικὸ κήρυγμα σέ ζωὴ, τότε δέν χτίζει σέ βράχο, σέ θεμέλιο ἄσειστο, ἀλλὰ στὴν ἀσταθῆ ἄμμο· καὶ δέν ἐποικοδομεῖ «χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους», τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια, ἀλλὰ «ξύλα, χόρτον, καλάμην» (Α' Κο 3,12).

Πραγματικά, τίποτε δέν συμβάλλει τόσο στὴν ἐν Χριστῷ καρποφορία καί στὸν πνευματικό στηριγμό τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο τό ἅγιο παράδειγμα τοῦ διδασκάλου. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Παῦλος θέλοντας νὰ στηρίξει τὸν μαθητὴ του καὶ «γνήσιον τέκνον» του Τιμόθεο

ἀπέναντι στην αἵρεση πού ἐπιχειρεῖ νά προσβάλλει τήν Ἐκκλησία, τοῦ ὑπενθυμίζει τήν πνευματική του γέννηση. Πῶς ὁ μικρός Τιμόθεος, ὁ γιός τῆς Εὐνίκης, ἀναγεννήθηκε καί ἀναδείχθηκε ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου; Ὡς γονιμοποιητική καί ἀνακαινιστική δύναμη ἔδρασε ἀσφαλῶς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τό κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου, ἀλλά ὅπωςδήποτε ἔπαιξε καταλυτικό ρόλο καί τό ὅτι αὐτή ἡ οὐράνια τροφή προσφέρθηκε στόν Τιμόθεο ἀπό χέρια τίμια καί ματωμένα. «Τιμόθεε», ἀκοῦμε τόν Παῦλο νά ἀπευθύνεται στόν μαθητή του, «παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ», καί «τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἳά μοι ἐγένοντο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις. Οἷους διωγμούς ὑπήνεγκα! καί ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος» (Β΄ Τι 3,10-11). Τό κήρυγμα δηλαδή τοῦ Παύλου γιά τόν ἐσταυρωμένο καί ἀναστημένο Χριστό καρποφόρησε καί διότι ἦταν ἀληθινό, ἀλλά καί διότι δέν ἦταν μόνο μαρτυρία, λόγια ἄκοπα καί εὐκολα, ἀλλά γιά τόν ἴδιο τόν ἀποστολό ἦταν καί ζωή καί μαρτύριο καί θάνατος. Καί φυσικά εἶναι ἄλλο νά διδάσκω «ἐν πάσῃ ἀνέσει» γιά τόν Ἐσταυρωμένο καί ἄλλο νά σταυρώνομαι κι ἐγώ, ὁ δάσκαλος, μαζί του· ἡ διαφορά εἶναι οὐρανομήκης.

Τό ἐρώτημα βέβαια πού προκύπτει εἶναι ἂν ὑπάρχουν τέτοια πρότυπα καί σήμερα, στούς καιρούς τῶν ἀνέξοδων καί πληθωρικῶν λόγων καί τῶν δύσκολων ἔργων. Κι ὅμως· μπορεῖ νά μήν εἶναι πολλά καί νά μή διαφημίζονται καί νά μήν εἶναι τά πρόσωπα τῆς ἡμέρας, ὥσ-τόσο ὑπάρχουν. Ἀκόμη καί σέ ἐποχές

φοβερῆς ἀποστασίας, ὅπως ἡ δική μας, ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε στερήθηκε αὐτῆς τῆς εὐλογίας. Ἀπό τήν στιγμή πού ἡ πίστη ἐδραιώθηκε, ἀρχαῖα ἐντυπωσιακά χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος (γλωσσολαλίας, ἱαμάτων κ.ἄ.) ἐξέλιπαν ἢ ἀτόνησαν, τό αὐθεντικό ὅμως προφητικό καί διδασκαλικό χάρισμα, τό τόσο ἀναγκαῖο γιά τήν οἰκοδομή τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, λειτουργοῦσε καί λειτουργεῖ πάντοτε.

Ἡ Ἀδελφότητα τῆς «Ἀπολυτρώσεως» εὐγνωμονοῦσα τόν ἅγιο Θεό καί Πατέρα τελεῖ τόν μήνα αὐτόν τό ἐτήσιο μνημόσυνο τοῦ διδασκάλου τῆς Στέργιου Σάκκου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἀκριβῶς ἓνα τέτοιο πρότυπο. Καί αὐτή ἡ διαπίστωση δέν εἶναι μόνο δική μας ἐμπειρία. Εἶναι μιά ἀλήθεια πού ἐπιβεβαιώνουν ἑκατοντάδες ἢ καί χιλιάδες ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἀνατράφηκαν πνευματικά ὄχι μόνο μέ τό κήρυγμα καί τήν διδασκαλία του, ἀλλά καί μέ τήν γνησιότητα τῆς ἐν Χριστῷ «ἀναστροφῆς» του.

Ἀνάγκη νά λεχθεῖ καί πάλι: ὁ λόγος τοῦ Στεργίου Σάκκου ἦταν καίριος, οὐσιώδης. Ἔδινε σάρκα στά μεγάλα καί ἀναγκαῖα, στήν «παρακαταθήκην» τῆς πίστεως (Α΄ Τι 6,20). Ποτέ δέν ξεστράτισε σέ ἀγαπολογία ἢ σέ ρηχὴ ἠθικολογία ἢ σέ εἰδησεογραφία τῆς ἐπικαιρότητας. Ἦταν χριστοκεντρικός. Ὁ αἰμνηστος τόν ἀντλοῦσε ἀπό τήν ἁγία Γραφή καί τόν πρόσφερε ἀπλά ἀλλά καί ἀριστοτεχνικά στόν καθένα: ἀπό τόν πιό μικρό ὥς τόν πιό μεγάλο. Ὡστόσο - κι αὐτό ἰδίως θέλω νά ὑπογραμμίσω ἐδῶ - ὁ Στέργιος Σάκκος δέν δίδαξε μόνον ἀλλά καί «ἐποίησεν». Ἦ μάλλον, ὅπως εἶπα καί πιό πάνω, πρῶτα «ἐποίη-

σεν». Τό κήρυγμά του συγκλόνιζε καί αἰχμαλώτιζε «εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Κο 10,5), ὅχι μόνο διότι ἦταν ὄργανο τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καί διότι εἶχε ἀντίκρουσμα ζωῆς. Θά μπορούσαμε νά καταθέσουμε καί γι' αὐτόν, τηρουμένων τῶν ἀναλογιών, ὅτι «ἐθηριομάχησε» γιὰ τὴν πίστη (Α΄ Κο 15,32)· ὅτι «οὐχ ὑπεστείλατο τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ἡμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ» (Πρξ 20, 27)· ὅτι ἔγινε «διὰ Χριστόν» «μωρὸς» καί «ἀσθενής» (Α΄ Κο 4,10) καί γιὰ ὅλους «τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ» (Α΄ Κο 9,22). Ὅτι οὐδέποτε συμβιβάστηκε μέ τὴν ιδιοτέλεια, οὐδέποτε θυσιάσε τὴν ἀλήθεια τοῦ Κυρίου στόν βωμό τῆς ἀνθρωπαρέσκειας. Γι' αὐτό καί ὑπῆρξε ἀληθινά «δοῦλος Χριστοῦ» (Γα 1,10). Καί ὅλα αὐτά, ὅπως καί ἄλλα πολλὰ πού θά μπορούσε νά προσκομίσει κανεῖς σάν μαρτυρία, δέν εἶναι μόνον οἱ ψηφίδες στό πορτραῖτο του, ἀλλὰ καί ἡ διαθήκη του καί ἡ μοναδική παρουσία πού ἄφησε στοὺς μαθητές του.

Ναί, ὑπάρχουν καί σήμερα πρότυπα πίστεως. Πολύ σημαντικά. Μᾶς τὰ χαρίζει ὁ Κύριος. Ἡ ἀξιοποίησή τους βέβαια ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικά ἀπὸ δύο βασικούς παράγοντες: ἀπὸ τὴν βούλησή μας καί ἀπὸ τὴν υπεύθυνη στάση μας ἀπέναντι σ' αὐτό τό θαυμάσιο δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Εὐάγγελος Α. Δάκας
Θεολόγος - Φιλολόγος

ΔΩΡΕΕΣ

Γιὰ τὴν Ἀδελφότητα

* Ἀναστασιάδης Παναγιώτης 1.000€ * Γιαζιτζῆς Δημήτριος-Ἀρετὴ, εἰς μνήμην Ἀναστασίας Γιαζιτζῆ, 50€.

Γιὰ τὸ Περιοδικό

* Ἀλμπανάκη Εὐστρατία 20€ * Ἀνδρονικίδης Ἰωάννης 130€ * Βλάχος Γεώργιος 20€ * Θέμελη Λουκρητία 20€ * Κουλούμογλου Χαράλαμπος 40€ * Κουνατίδου Ἀναστασία 20€ * Παπαδόπουλος Κωνσταντῖνος 100€ * Παπαδοπούλου Παναγιώτα 20€ * Σαρησάββα Ζωή 40€ * Χ.Ε. 32€.

Ἔδωσαν ἀπὸ 10€: * Α.Π. * Βοσνακίδου Μαρία * Γιακού Ἀσπασία * Δεβετζῆ Σουλτάνα * Δημητρανοπούλου Ἀνατολή * Εὐστρατίου Σουλτάνα * Καμβύση-Σαμαρᾶ Ἀγγελική * Θεοδώρου Αἰκατερίνη * Καρβουνίδου Ἡσαΐα * Καργατζῆ Κυριακή * Κούστα Δήμητρα * Μαλούδη Εὐδοκία * Νικολοπούλου Ἀργυρώ * Νταμπίζα Ἀναστασία * Προύσεως Γεωργία * Σαββίδου Παρασκευή * Ταξίδου Χριστίνα * Τριανταφυλλίδου-Τουμανίδου Ἀρετὴ * Φειδάκη Βικτωρία * Φουντουκίδης Παναγιώτης * Φωκιανοῦ Ἑλένη.

Γιὰ τὴν Κατασκήνωση εἰς μνήμην

Στεργίου Σάκκου & Πausανίου Κουτλεμάνη

* Α.Κ. 20€ * Αἰναλίδης Ἰωάννης 1.000€ * Βελενίδης Δημήτριος 200€ * Δ.Σ. 20€ * Ε.Ε. 10€ * Ζ.Λ. 700€ * Θεοδοσόπουλος Δημήτριος 100€ * Ι.Μ. 50€ * Κ.Ν. 70€ * Κ.Ω. 900€ * Κουρεμένος Γεώργιος 100€ * Λ.Σ. 50€ * Λιάνος Σωκράτης 200€ * Μ.Δ. 200€ * Μ.Δ. 470€ * Μουρτζίλας Στέργιος 100€ * Ν.Σ. 100€ * Παπαδήμα Παναγιώτα 100€ * Σταθούδη Αἰκατερίνη 200€ * Τ.Ε. 40€ * Τ.Ι. 100€ * Τ.Κ. 10€ * Φ.Α. 40€ * Ἀνώνυμοι: 12.400€.

Γιὰ τὴ Φιλανθρωπία

Νεδάκη Μαρία, εἰς μνήμην συζύγου, 10€ * Γαληνοῦ Παρασκευή 40€.

Γιὰ τίς Φυλακές

Ἀνθυμίδου Εὐαγγελία 50€ * Θεολόγου Μαρία 20€ * Νταμπίζα Ἀναστασία 20€ * Ἀνώνυμος 200€.

Ένα χρόνο «άπορφανισμένοι»

«Ἄν τοῦ γεωργοῦ ἡ σκέψη δέν ξεκολλᾷ ἀπὸ τὴν καλλιέργεια κι ὅλο σκέφτεται πῶς θά τὴν ἀσφαλίσει καὶ θά βοηθήσει νά δώσει περισσότερο καρπὸ, ἂν ὁ ἔμπορος ἀψηφᾷ κάθε κόπο γιὰ νά ἐξασφαλίσει καλύτερες συνθήκες γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἐμπορεύματος, πολὺ περισσότερο ἀγωνιᾷ καὶ πάσχει ὁ ἀπόστολος γιὰ νά ἐδραιωθεῖ μέσ στίς ψυχές ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποία καταγγέλλει». Μ' αὐτά τὰ παραδείγματα πολλές φορές παράστησε τό ἔργο τό ἀποστολικό ὁ ἀγαπητός μου ἀδελφός καὶ ἥδη μακαριστός διδάσκαλος τῆς Ἀδελφότητός μας Στέργιος Σάκκος. Κι ἐμεῖς ἀκούγοντας κάναμε αὐθόρμητα τούς ἀνάλογους συσχετισμούς, καθὼς νιώθαμε τὸν κόπο καὶ τὴν ἔγνοια τῆς ἱεραποστολικῆς καρδιάς του γιὰ τὴν πνευματικὴ προκοπὴ τῶν ψυχῶν, πού μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ πέντε καὶ πλέον δεκαετίες καλλιεργοῦσε στὴν προσπάθεια τῆς

«Ἀπολυτρώσεως». Εὐχαριστοῦσαμε τὸν Κύριο γιὰ τὸν τίμιο ἐργάτη του καὶ δοξάζαμε τό ἅγιο ὄνομά Του γιὰ τὴν εὐλογία χρόνο μέ τὸν χρόνο νά αὐξάνει τό ἔργο. Κι ἦταν, στ' ἀλήθεια, γιὰ μᾶς πλῆγμα σοβαρὸ ἡ ἐκδημία τοῦ διδασκάλου μας (15/4/2012), συνοδευόμενη μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐκδημία δύο ἐκλεκτῶν καὶ ἰσόψυχων συνεργατῶν, τῶν ἀδελφῶν Πανσανία Κουτλεμάνη (6-3-2012) καὶ Παναγιώτη Παναγιωτίδη (11-5-2012). Στερηθήκαμε μία πολύτιμη τριανδρία!

Ὡς πρόεδρος τῆς ταπεινῆς αὐτῆς προσπάθειας, πού μέ ἐλέησε μάλιστα ὁ Κύριος νά μετρῶ ἀρκετές δεκαετίες στὴ διακονία αὐτῇ, εἶναι ἀλήθεια ὅτι πόνεσα πολὺ. Βέβαια, ἀπὸ τὴν ἀρχή, καθὼς προπέμπαμε στὸν οὐρανὸ τὸν διδάσκαλο, ὅπως εἶχα πεῖ στὴν Ἐξόδιο, ἤμασταν λυπημένοι ἀλλὰ καὶ παρηγορημένοι. Εἶχα ὅμως -δέν τό κρύβω- καὶ μιά βαθειὰ ἀγωνία γιὰ τὴ συν-

έχεια. Ἡ Ἀδελφότητα ἀπορφανίσθηκε ἀπό στελέχη καίρια. Ἐμεινε χωρίς ποιμένα. Κι ὅταν λείπει ἀπό τό κοπάδι ὁ βοσκός, τὰ πρόβατα κινδυνεύουν νά ἀποσπασθοῦν ἀπό τή μάνδρα καί νά χαθοῦν.

Πάντοτε βέβαια προσέχαμε νά μή στηρίζεται τό ἔργο μας σέ πρόσωπα, ἀλλά στή χάρη καί στόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἦξερα, ὡστόσο, ὅτι καί τῶν προσώπων ἡ συμβολή εἶναι ἐξαιρετική καί πολύτιμη καί φυσικό θά ἦταν ἡ ἀπουσία τους νά δημιουργήσει κενά. Προβληματίζομαι, λοιπόν: ἄραγε τὰ κηρύγματα καί τὰ μαθήματα τῶν ἐτῶν εἶχαν τήν ἀπαιτούμενη ἐπίδραση στίς ψυχές; Θά μπορούσαν νά τίς κρατήσουν ἐνωμένες ἢ θά ἄνοιγε ἡ γραμμή τοῦ ἐγωισμοῦ, γιά νά προβάλλει αὐτοχειροτόνητους ἡγέτες καί νά ἐνσπείρει ζιζάνια διχογνωμιῶν καί διαλύσεως; Κι ἔχουμε τόσα μέτωπα ἀνοιχτά! Σκεφτόμουν ποίος θά ἀναλάβει τὰ κηρύγματα τῆς Κυριακῆς, ποίος τό ἐρμηνευτικό μάθημα τῆς Τρίτης, ποίος τήν εὐθύνη τῶν νέων, ποίος τίς συνάξεις τῶν μεγάλων, ποίος τόν τομέα τῶν κύκλων μελέτης τῆς ἀγίας Γραφῆς, ποίος τίς ἐργασίες γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς κατασκήνωσης στήν Καστανούσα κτλ.;

Σήμερα, καθώς κλείνει ἕνας χρόνος ἀπό τόν ἀπορφανισμό τῆς Ἀδελφότητός μας, νιώθω τήν ἀνάγκη νά εὐχαριστήσω ὁλόθερμα τόν Κύριο, διότι εἶδα ζωντανό τό χέρι του νά στηρίζει καί νά καθοδηγεῖ τή μικρή μας προσπάθεια. Πρὶν προλάβω νά θέσω ἕνα θέμα, ἐρχόταν ἄμεση ἡ λύση, μελετημένη καί προσαρμοσμένη τέλεια στίς συγκεκρι-

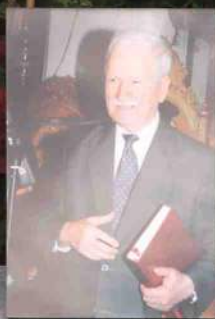
μένες ἀνάγκες. Ἐβλεπα πῶς γιά τό κάθε τι ὑπάρχει προγραμματισμένη ἡ διάδοχη κατάσταση μέ τόση ἀκριβεία καί πληρότητα, πού κυριολεκτικά ἔμεινε μέ τό στόμα ἀνοιχτό. Κι εἶναι φορές πού αὐθόρμητα ψιθύρισα: «Ὡστε κι αὐτό τό εἶχες κανονίσει μέ τόν Κύριο, ἀδελφέ μου Στέργιε!».

Αὐτό πού ἰδιαίτερα μέ συγκινεῖ καί μέ ἐνθαρρύνει εἶναι ἡ ἐνότητα καί σύμπνοια τῶν μελῶν, παλαιῶν καί νεωτέρων· πῶς ὁ καθένας φροντίζει νά κάνει τό καλύτερο ἀψηφώντας τό προσωπικό του κόστος. Σ' αὐτό κυρίως τό σημεῖο βλέπω ζωντανή τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί ὁλόψυχα Τόν δοξάζω. Ἀλλά καί συνειδητοποιῶ ἀκόμη περισσότερο τή μεγάλη εὐθύνη ὅλων μας νά μὴν ἀθετήσουμε τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀλλά νά ἐξακολουθήσουμε τήν ἐργασία μέ ταπείνωση, προθυμία καί ζήλο. Νά συνεχίσει ἡ «Ἀπολύτρωσις» τήν ἱερή διακονία μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας γιά τή δική του δόξα καί τή σωτηρία ψυχῶν. Αὐτό, πιστεύω, εἶναι καί τό καλύτερο μνημόσυνο γιά τίς ψυχές ἐκείνων πού προπορεύθηκαν στή δόξα τοῦ Κυρίου: ἡ διαβεβαίωση ὅτι τό πνευματικό χωράφι ἐξακολουθεῖ νά καλλιεργεῖται καί νά καρπίζει πρὸς δόξαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀμήν!

Σάββας Ν. Ξανθόπουλος
Θεολόγος τ. Λυκειαρχῆς

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Πάγκαλος Ἰωσήφ
Ἀγιογραφεῖο Χρ. Ἐλπίς

Ένα χρόνο μετά

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ
ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΕΜΑ
ΤΑ ΠΑΚΥΑ
ΤΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΤΟ ΑΙΜΑ.
Ε.Ν.Σ.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ Ν. ΣΑΚΚΟΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩ
ΕΚΟΙΜΗΘΗ ΕΝ ΚΥΡΙΩ
ΠΑΣΧΑ 2012

Ο ΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΕΝΟΙΚΕΙΤΩ
ΕΝ ΥΜΙΝ
ΠΛΟΥΣΙΩΣ
ΚΑ 5.16

Πιό φτωχοί ἢ πιό πλούσιοι;

Στὴν ἀρχή, μέσα στή δίνη τῆς κρίσης καί τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας, ἡ κοίμηση τοῦ διδασκάλου ἔμοιαζε μέ ἀπώλεια. Βαρύ φορτίο ἡ ἀπουσία του στίς ἤδη φορτωμένες πλάτες.

Ἕνα χρόνο μετά ὅμως, θαρρεῖς καί ἦρθε μία διαφορετική «ἐπιδότηση» νά μᾶς κάνει νά νιώσουμε πιό πλούσιοι. Τόν ἀποχαιρετήσαμε, πολύτιμο «δάνειο» στόν οὐρανό, δικό μας ἄνθρωπο, ἐπίγειο ἄγγελο, πρεσβευτή μας στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ, μέ τήν παρρησία τοῦ ἀνθρώπου πού κήρυξε μέ λόγο καί ζωή τό εὐαγγέλιό Του.

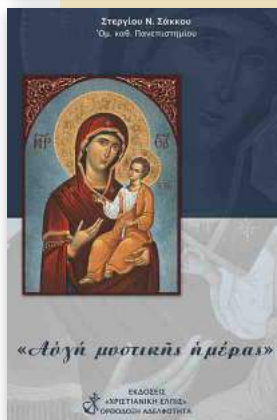
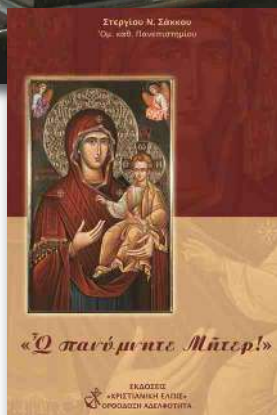
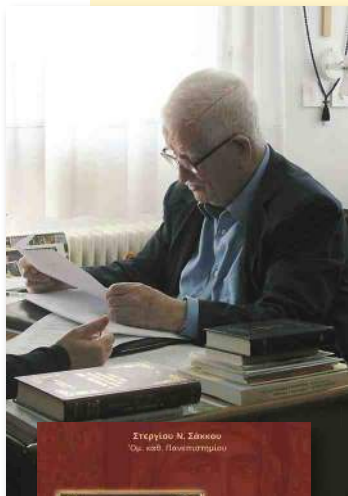
Ἡ εἰκόνα τοῦ γονυπετοῦς διδασκάλου, ἡ ἀγάπη πού γίνεται ἔμπονη προσευχή, δύσκολα ξεθωριάζει στόν χρόνο. Τό πρόβλημά σου δέν τό εἶπες ἀπλῶς γιά νά ξεσκάσεις ἢ μόνο γιά νά πάρεις μία συμβουλή. Ἐγινε κόμπος στό κομποσκοῖνι του, ἔνδακρυ «Κύριε ἐλέησον» κι αὐτό τό βίωμα δέν ξεχνιέται. Γιατί αὐτό μᾶς μεγάλωσε καί μᾶς ἔθρεψε. Ἀκόμη κι ὅταν ἡ ἐφηβική ἀντίδραση κάποτε εἶπε «κουράστηκα» σέ κάποιο κήρυγμα,

ἐνιωθε πάντα τόν προσευχόμενο διδάσκαλο νά περιμένει ἀγαπητικά καί διακριτικά τήν πνευματική σου ὥριμανση καί προκοπή. Ἀκόμη καί τώρα, νιώθεις ὅτι τίς προσωπικές ἀγωνίες καί τά θέματά σου τά πῆρε μαζί του καί τά ψιθυρίζει μπροστά στόν Θεό.

Ἕνα χρόνο μετά τήν κοίμηση τοῦ καθηγητῆ Στέργιου Σάκκου, θά μπορούσαν καί πάλι νά εἰπωθοῦν πολλὰ γιά τή ζωή καί τό ἔργο του. Μέ μία ἀγωνία ὅμως νά τρώει τή σκέψη: Μήπως μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου καί τίς καθημερινές, ἱσοπεδωτικές ἔγνοιες ἡ μορφή του μείνει κάτι ξεχωριστό πού κάποτε γνωρίσαμε καί τώρα πιά συνεχίζουμε πάλι σκυφτοί τήν πορεία μας; Ὅσο τά ὑψωμένα του χέρια προσεύχονται γιά μᾶς θά πορευόμαστε ἀγωνιζόμενοι. Κι ἐκεῖνος πού τώρα δέν πιστεύει, οὔτε ἐλπίζει, ἀλλά μονάχα ἀγαπᾷ, ἄς δέεται γιά ὅσους ἐν Χριστῷ ἀγάπησε νά βρεθοῦν μαζί του στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Εὐφημη Μπούτσικου-Ρίζου
ἱατρός

«Ὡς μνημόσυνο...»

Μέ συγκίνηση κρατῶ στά χέρια μου δύο ἀπό τά τελευταῖα βιβλία τοῦ μακαριστοῦ δασκάλου μας Στεργίου Σάκκου. Τό πρῶτο «**Ὡ πανύμνητε Μῆτερ!**», μέ ἡμερομηνία 9/6/2010 καί τό δεύτερο «**Ἀὐγή μυστικῆς ἡμέρας**» μέ ἡμερομηνία 25 Μαρτίου 2012, δηλαδή παραμονές τῆς ἀποδημίας τοῦ φίλου Στεργίου γιά τήν αἰώνια Πατρίδα.

Ὅπως μπορεῖ ν' ἀντιληφθεῖ ὁ καθένας, ἡ μακαρία ἐκείνη ψυχὴ ἔνιωθε τήν ἀνάγκη λίγο πρὶν ἀπὸ τό τέλος νά ἀναπέμψει ἕναν ἐγκάρδιο ὕμνο πρὸς τήν ἀγαπημένη ὑπεραγία Θεοτόκο.

Τά κείμενα βέβαια δέν ἀνήκουν στοῦ ἄμεσο παρόν. Πρόκειται γιά εὐκαιριακές διδαχές παλαιότερης ἐποχῆς πού ἐκφωνήθηκαν κατὰ τήν ἐκκλησιαστική περίοδο πού στούς ὀρθόδοξους ναούς ψάλλονται οἱ «Χαιρετισμοί». Ὅμως ἡ πρόσφατη ἐπιθυμία ἀπομαγνητοφώνησης καί ἡ ἔκδοσή τους ἀσφαλῶς δέν εἶναι τυχαία. Οἱ χρονικές συμπτώσεις καί ἡ ἐπιστροφή σέ προηγούμενες λατρευτικές ἐμπειρίες δηλώνουν, νομίζω, μία βαθύτερη ψυχική ἀνάγκη τοῦ ἀποχωροῦντος πλέον δασκάλου. Γι' αὐτό καί τό προφορικό κήρυγμα θέλησε νά τό μετουσιώσῃ σέ γραπτό λόγο, παρά τίς ὅποιες δυσκολίες, γιά νά βοηθήσῃ διαχρονικά τοὺς ἀναγνώστες, ὥστε νά ζήσουν μία πνευματική ἀνάταση.

Τό πρῶτο βιβλίο «Ὡ πανύμνητε Μῆτερ!» περιλαμβάνει ἕνα ἐπεξηγηματικό πρόλογο καί μία ἐμπεριστατωμένη εἰσαγωγή μέ τόν τίτλο «Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος», ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἕνα ὁλοκληρωμένο Κοντάκιο πού συνδέεται μέ τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου. Ἀπόδειξη τούτου τό ἀρχικό προοίμιο «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει...». Ἐκ τῶν ὑστέρων τό προοίμιο αὐτό ἀντικαταστάθηκε γιά λόγους ἱστορικούς ἀπὸ τόν ὕμνο «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ...». Οἱ 24 Οἱκοὶ χωρίζονται σέ δύο κατηγορίες: Α-Μ μέ περιεχόμενο κυρίως ἱστορικό καί Ν-Ω μέ περιεχόμενο βασικά θεολογικό. Ὑστερα ἀπὸ τίς παρατηρήσεις αὐτές γίνεται

λόγος γιά τόν ἀσματικό Κανόνα τῶν χαιρετισμῶν, δημιούργημα τοῦ γνωστοῦ ὑμνογράφου ἁγίου Ἰωσήφ. Μέ τίς πληροφορίες αὐτές ὁ ἀναγνώστης κατατοπίζεται ἱστορικά καί λειτουργικά.

Ἀκολουθοῦν 12 ἐμπνευσμένες διδασχές στίς ὁποῖες ἀναπτύσσονται οἱ Χαιρετισμοί ἀπό τίς τέσσερις στάσεις τοῦ ἀριστουργηματικοῦ θείου ὕμνου. Ὁ ἐπίλογος τοῦ βιβλίου κλείνει μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐφυμνίου «Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Σ' ὁλόκληρο τό κείμενο τῶν διδασχῶν ἐκτός ἀπό τόν παλμό τῆς πίστεως καί τῆς λατρείας, ἀφθοοῦν ποικίλες ἐρμηνευτικές ἀναφορές ἀπό ὁλόκληρη τήν ἁγία Γραφή (Παλαιά καί Καινή Διαθήκη). Παροῦσα συχνά-πυκνά καί ἡ Ἀποκάλυψη, πού τήν εἶχε μελετήσει ἐπισταμένως ὁ ἀείμνηστος καθηγητής. Χωρίς νά ὑπερβάλλει, ἀξιοσημείωτες εἶναι καί οἱ αἰσθητικές παρατηρήσεις του.

Στό δεύτερο βιβλίο «Αὐγή μυστικῆς ἡμέρας» ὁ συγγραφέας κλείνει τόν πρόλογό του μέ τή φράση: «Δοξάζω τόν ἅγιο Θεό πού εὐδόκησε νά ἐκπληρώσω τό χρέος μου καί νά προσφέρω τίς ταπεινές μου διδασχές ὡς τήν πιά δυνατή ἔκφραση εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τό σεπτό, πολυσέβαστο καί πολυαγαπημένο πρόσωπο» τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ὡς πρὸς τό περιεχόμενό του ἔχουμε ἐδῶ τρία μέρη: Τό πρῶτο ἀναφέρεται στόν Κανόνα τοῦ ὑμνογράφου Ἰω-

σήφ (τόν εἶδαμε καί πιά πάνω). Παρατίθεται μία κατάταξη κατά εἶδος τῶν πλουσίων εἰκόνων πού ἀναφέρει ὁ ὑμνογράφος καί ἀκολουθεῖ ἡ ἐρμηνεία δύο χαιρετισμῶν τοῦ ἀσματικοῦ Κανόνα. Στό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου ὁ καθηγητής Σάκκος παρουσιάζει πέντε ὁμιλίες του ἐπιλεκτικά σέ πέντε Οἴκους. Στό τρίτο τέλος μέρος ὁ ἀναγνώστης βρίσκει ἐπτά διδασχές σέ χαιρετισμούς τοῦ ἀθάνατου ὕμνου. Τό β μέρος πάντοτε πέφτει στά θεολογικά νοήματα καί μηνύματα πού καταρτίζουν τούς ἀκροατές - ἀναγνώστες. Μέσα στό γνωστό πλαίσιο τοῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγώνα πού χρόνια ὁλόκληρα διεξῆγε ὁ ἀκαταπόνητος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου μελετοῦμε καί στίς παρούσες διδασχές τά ἀναγκαῖα ἐκεῖνα στοιχεῖα καί τίς πληροφορίες ἀπό τόν ὑπεύθυνο θεολογικό λόγο πού ἐξοπλίζουν τούς πιστούς κατά τῶν αἵρετικῶν, οἱ ὁποῖοι δέν λείπουν σέ καμία ἐποχή.

Εἶναι περιττό νά ὑπογραμμίσω πόσο σαφές καί κρυστάλλινος εἶναι ὁ λόγος τοῦ μακαριστοῦ δασκάλου. Ὁ ἀναγνώστης μελετᾷ τά κείμενα, στηρίζεται καί καταρτίζεται μέ πληρότητα καί στό τέλος εὐλογεῖ τόν συγγραφέα.

Οἱ βιβλιοκρισίες αὐτές παρακαλῶ νά ἐκκληφθοῦν ὡς μνημόσυνο στόν ἀγαπητό μου Στέργιο.

Ἀδελφέ μου, μὴν ξεχνᾷς ἐκεῖ ψηλά τόν ἀδύνατο φίλο σου Ἰωάννη!

Ἰ. Ἀ. Νικολαΐδης
Φιλολόγος - Συγγραφέας

Η φίλιά μου με τον μακαριστό καθηγητή βαστά από τό 1968. Πρωτοσυναντηθήκαμε στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου, στή Δράμα. Γνωριστήκαμε καλά και από τότε μᾶς ἐπισκεπτόταν τακτικά όταν ἐρχόταν στην πόλη μας. Γνώριζε ὅλη τήν οἰκογένεια καί ὅλοι μας χαιρόμασταν πολύ, ὅταν μᾶς ἐπισκεπτόταν. Εἶχαμε ἕναν ξεχωριστό σύνδεσμο μέ τόν ἀείμνηστο ἀδελφό Στέργιο. Ἐναν δεσμό πνευματικό, οἰκογενειακό καί κάτι παραπάνω. Τόν ζήσαμε σέ κάποιες πολύ ἀνθρώπινες στιγμές του, κυρίως ὅταν κάποιες μέρες ἐρχόταν στό ἄλλο σπίτι μας, στό Παλιό Καβάλας, γιά ἕνα μικρό διάλειμμα ἀπό τόν φόρτο τῆς ἐργασίας καί τῆς διακονίας του.

Στή Δράμα ἐρχότανε συνήθως Κυριακές. Τίς πιό πολλές φορές τόν συνόδευε ὁμάδα παιδιῶν. Αὐτά τά παιδιά τῶν δεκαπέντε, τότε, ἐτῶν ἔρχονταν μέ τήν κιθαρίτσα τους, μέ τά τραγούδια τους καί δημιουργοῦσαν μία πολύ ὁμορφή ἀτμόσφαιρα...

Τό πρόγραμμα τῆς Κυριακῆς στή

Δράμα γιά τόν ἀείμνηστο δάσκαλο καί τή συνοδία του κυλοῦσε ὡς ἑξῆς: Ξεκινούσε τό πρωί ἀπό τόν μητροπολιτικό ναό. Ἐκεῖ ἐκκλησιαζόταν καί κήρυττε μέ τά τήν ἀνάγνωση τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅστε-ρα ἔφευγε ἀμέσως γιά τόν ναό τῶν Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων, ὅπου κήρυττε στό Κοινωνικό. Μετά τή Λειτουργία ἐρχόταν στό σπίτι μας γιά ἕνα εἰκοσάλεπτο. Κατόπιν πήγαινε στήν αἴθουσα διαλέξεων τῆς Μητροπόλεως, γιά νά πραγματοποιή-σει τήν προγραμματισμένη διάλεξη τῆς Κυριακῆς. Μετά τήν ὁμιλία, μεσημέρι πιά, ἐρχόταν στό σπίτι μας ἡ ἀραιά καί ποῦ πήγαινε στήν Ἀργυρούπολη. Ἐκεῖ ἦταν μία πάρα πολύ καλή οἰκογένεια καί πήγαινε στηρικτικά. Τόν χαίρονταν πολύ οἱ ἄνθρωποι. Καμιά φορά πήγαινε καί στό Μοναστήρι τῆς Εἰκοσιφινίτσας. Συνήθως, μετά τήν ἐπίσκεψή του σ' ἐμᾶς ἡ στήν Ἀργυρούπολη, εἶχε στίς 6:00 μ.μ. ὁμιλία στήν αἴθουσα τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή» στή Δράμα. Ὅταν τελείωνε ἐκεῖ πήγαινε στήν Καβάλα, ὅπου ἔκανε τή βραδινή, ἅς ποῦμε, ὁμιλία στίς 8:00 μ.μ.

Μαζί του ἦσαν τά παιδιά καί συχνά ὁ μακαριστός Πανσανίας μας, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ μιλοῦσε ὁ δάσκαλος, ἐκεῖνος ἔστηνε μία πρόχειρη ἔκθεση βιβλίου. Ἀστεεινό-μουν πολλές φορές μέ τόν μακαρίτη τόν Πανσανία καί τοῦ ἔλεγα: «Ἐπ! σέ συνέλαβα, τί κάνεις ἐδῶ;»... Μόλις τελείωνε, τά παλληκάρια φρόντιζαν νά μαζέψουν τά βιβλία...

Ὅταν ἀργότερα ἐγκαταστάθηκα καί ἔμενα πλέον μόνιμα στό Παλιό Καβάλας, ὁ δάσκαλος ἐπιστρέφοντας ἀπό Δράμα-Καβάλα στή Θεσσαλονίκη, ἔκανε πάντα μία στάση στό σπίτι μας. Τελικά, περ-σμένα μεσάνυχτα ἔφθανε κατάκοπος στό σπίτι του, στή Θεσσαλονίκη. Αὐτή ὅλη ἡ

διαδικασία, ή επίπονη προσπάθεια, δέν έγινε μία-δύο φορές, όχι! Έπαναλαμβανόταν πολλές φορές τόν χρόνο, επί 3-4 δεκαετίες!

Αυτό ήταν ένα κομμάτι πού τό εύχαριστιότανε ό αείμνηστος δάσκαλος, παρ' όλο πού κουραζότανε πολύ. Δέν είναι μικρό πράγμα νά κάνεις έξι όμιλίες σέ μία μέρα... Καί χωριστά οι έποικοδομητικές επικοινωνίες...

Η κοινωνία τής Δράμας του όφείλει πολλά, πάρα πολλά! Έδωσε στήν πόλη τέτοια ώθηση πνευματική, ώστε κάθε οικογένεια τής Δράμας όπωσδήποτε έχει κερδίσει κάτι από τήν παρουσία καί τό κήρυγμά του. Ναι, δημιούργησε μία πνευματική ατμόσφαιρα, μία πνευματική όμορφιά. Τό αναγνωρίζουμε καί, γι' αυτά πού πήραμε, τόν εύχαριστούμε καί νιώθουμε ευγνώμονες.

Προσωπικά τόν εύχαριστώ καί γιά τίς όμορφες οικογενειακές στιγμές, πού μάς χάρισε στό σπίτι μας στό Παλιό, στίς όλιγοήμερες διακοπές του, πού έκανε κάθε χρόνο, συνήθως τέλη Σεπτεμβρίου, πρίν αρχίσει ή σχολική χρονιά.

Στίς καθημερινές έκδηλώσεις του πού φαινόταν ό έσωτερικός του άνθρωπος, παρουσίαζε ένα μεγαλειό. Παράλληλα χωρίς νά χάνει τή μεγαλωσύνη του, ήταν τόσο απλός, σάν ένα μικρό παιδί. Γινόταν οικείος καί προσιτός σέ μεγάλους καί μικρούς. Πρόθυμος νά ακούσει, νά μιλήσει, νά βοηθήσει τόν καθένα. Έρχόντουσαν άνθρωποι απλοί έδω γιά νά τόν συναντήσουν· μέ όλους ήταν φιλικός καί σέ όλους αγαπητός...

Ήταν χάρμα νά τόν βλέπεις στίς απλές ανθρώπινες στιγμές του. Στήν έτοιμασία του φαγητού, στήν τακτοποίηση τής κουζίνας, στήν εργασία, στή θάλασσα. Όταν έφιλοξενείτο στό σπίτι μας στό

Παλιό, έτσι κι έπιανε κανένα χταπόδι, όλο τό Παλιό τό έπαιρνε χαμπάρι, από τή χαρά του. Θυμάμαι, μία φορά πού έπιασε ένα χταπόδι είπε: «Αυτό μέ ιδρωσε», γιατί τό χταπόδι όταν τό πιάνεις, πρέπει νά τό χτυπās πολλή ώρα στήν πέτρα... Του άπάντησα, χαριτολογώντας: «Τό χταπόδι τό κακόμοιρο! Ποιός ξέρει πού πήγαινε καί σέ ποιά χέρια έπεσε... Καλά είσαι ψαράς τών ανθρώπων, αυτό τό καημένο ψαράκι τί σου έφταιγε, πού χαλās καί τόν κόσμο από τή χαρά σου;».

Τά απογεύματα ασχολούνταν συχνά μέ τίς εργασίες του, μέ μελέτες, διατριβές καί εργασίες φοιτητών πού διόρθωνε. Άλλοτε έπαιρνε τόν δρόμο γιά τήν έκκλησία, γιά νά παρακολουθήσει τόν Έσπερινό. Τό βράδυ, όταν ήταν καλός ό καιρός, κουβεντιάζαμε μαζί μέχρι τίς 10:00 μ.μ. Κάποιες φορές κατέβαινε στή θάλασσα γιά μπάνιο καί τή νύχτα, στίς 11:00 μ.μ., μέ τό φεγγάρι. Έπέστρεφε γεμάτος χαρά. Έλαμπε όλόκληρος, λές καί ξαναγεννήθηκε από τόν Θεό ό κόσμος.

Δέν είχε πολύ καιρό δικής του χαράς, γιατί πάντα μοίραζε... Έτσι πολύ χαιρόμουν, πού τόν έβλεπα νά απολαμβάνει τίς όμορφίες του Θεού μέ τέτοια απλότητα. Αυτό τό πράγμα ήταν πάρα πολύ ανακουφιστικό πνευματικά. Ανακουφιζόταν, τόν έβλεπα, γιατί είχε πολλά προβλήματα στήν πλάτη του. Θέματα διοικήσεως, προβλήματα πνευματικά, επαφές μέ τίς διάφορες Μητροπόλεις, μέ ιερείς, μέ πανεπιστημιακούς, μέ πάρα πολλούς ανθρώπους, γιά τό ένα ή τό άλλο ζήτημα...

Ήταν ένας άνθρωπος σοφός όσο καί απλός, ένας ωραίος άνθρωπος...

Συνέντευξη

*του συνταξιούχου ιατρού-χειρουργού
Ιπποκράτη Χατζηγιάννου*

Δάκρυ καί ψίχουλο

Τό ρυθμικό τίτ-τάκ του ρολογιού σημάδευε τή σκεπτική σιγή στην αΐθουσα άναμονής. Μέ την καρδιά μου φορτωμένη χαρμολύπη για την άναστάσιμη έκδημία του Δασκάλου μου περίμενα νά εξομολογηθώ. Άνοιξα τό προσευχητάρι μου νά κοινωνήσω στη μετάνοια του Δαβίδ, όταν μέσα στην αΐθουσα μπήκε άνήσυχη, σχεδόν λαχανιασμένη μιά κοπελίτσα ίσα μέ 20 χρονών.

- Όλοι έσείς για τον παππούλη; ρώτησε μέ κάποια άποθάρρυνση στον τόνο της φωνής.

Γνέψαμε καταφατικά, μά ή κοπέλα κάθισε μ' άπόφαση στη μόνη άδειανή καρέκλα δίπλα μου.

- Άς είναι, είπε σιγά. Θα μέ δεχτεί και μένα ο παππούλης.

Τήν κοίταξα μέ στοργική συμπάθεια.

- Γνωρίζεσθε καιρό μαζί του; τή ρώτησα.

- Ό παππούλης!, άπάντησε ζεστά. Έκείνος μέ μεγάλωσε. Είναι ο πατέρας μου. Άν δέν ύπήρχε αυτός..., είπε και ή φωνή σταμάτησε.

«Άν δέν ύπήρχε αυτός...». Θυμήθηκα συγκινημένη πώς είχα γράψει την ίδια εκείνη πρόταση λίγες ήμέρες πριν, για τον εύλογημένο Δάσκαλο πού μέ μεγάλωσε στα χέρια του Θεού.

Κοίταξα ακόμη μιά φορά την κοπελίτσα δίπλα μου. Στα καθαρά της μάτια πού τά φώτιζε ή αγάπη της διάβασα την εύγνωμοσύνη του ναυαγισμένου πού τόν σώσανε· και στίς γεμάτες ειλικρίνεια λέξεις της μέτρησα πάλι τά ναυάγια της δικής μου τής ζωής· τίς ξέρες, όπου μέ βρήκανε περιπεσούσα στους «ληστές» κάποιοι εύλογημένοι του Θεού,

πατέρες και διδάσκαλοι.

Έκείνοι δέν γεννήσανε παιδιά. Γίνανε αγκαλιές για τά άχάιδευτα παιδιά του κόσμου μας· αυτά πού ζυλιασμένα στα παγωμένα σταυροδρόμια των ανθρώπων όνειρεύονται στοργή κι ένα κεράκι έφήμερο, όπως τό θρυλικό μας κοριτσάκι μέ τά σπέρτα. Πέρασανε αδιάφοροι οί άνθρωποι, κλεισμένοι στο έγκεντρικό κελύφι τους, ώσπου νά σταματήσουνε αυτοί, οί άχθοφόροι του Θεού...

Η πόρτα πού άνοιξε έκοψε τούς συγκινημένους συνειρμούς. Από τό εξομολογητήριο έβγαине ο λευίτης του Θεού μέ τά σημάδια του καμάτου στη μορφή. Μας κοίταξε όλους ένα γύρο μέ στοργή.

- Χαρά! είπε καλοσυνάτα στην κοπέλα δίπλα μου. Πόσο χαίρομαι πού σε ξαναβλέπω! Θανάση, και έσύ έδώ; Μαρία, ύπομονή! μου χαμογέλασε σηκώνοντας τό πετραχήλι του.

Ήμασταν ή Χαρά και ο Θανάσης και έγώ πάνω σε 'κείνο τό εύλογημένο άμφιο «κρόσια ιερά», ψυχές πού μας φορτώθηκε στους λυγισμένους ώμους του.

Όλοι έμεις πού βρήκαμε άνάπαυση στο πανδοχείο του Θεού είμαστε οί ψυχές πού άχθοφορήσανε κάποιοι θυσιασμένοι στην αγάπη Του, πατέρες και διδάσκαλοι.

Είμαστε ο κόμπος πού ξοδεύτηκε στα δάχτυλα κι οί κόμπι του ιδρώτα πού αϋλάκωσαν τά πρόσωπα σε μιά μυστική Γεσθημανή για νά άντέξουμε έσύ κι έγώ κάποια δική μας σταύρωση. Είμαστε των γονάτων οί πληγές και τόσα δακρυσμένα «Κύριε έλέησον» πού χαμηλώσανε τούς ούρανούς.

Είμαστε όλοι μας τό δάκρυ και τό ψί-

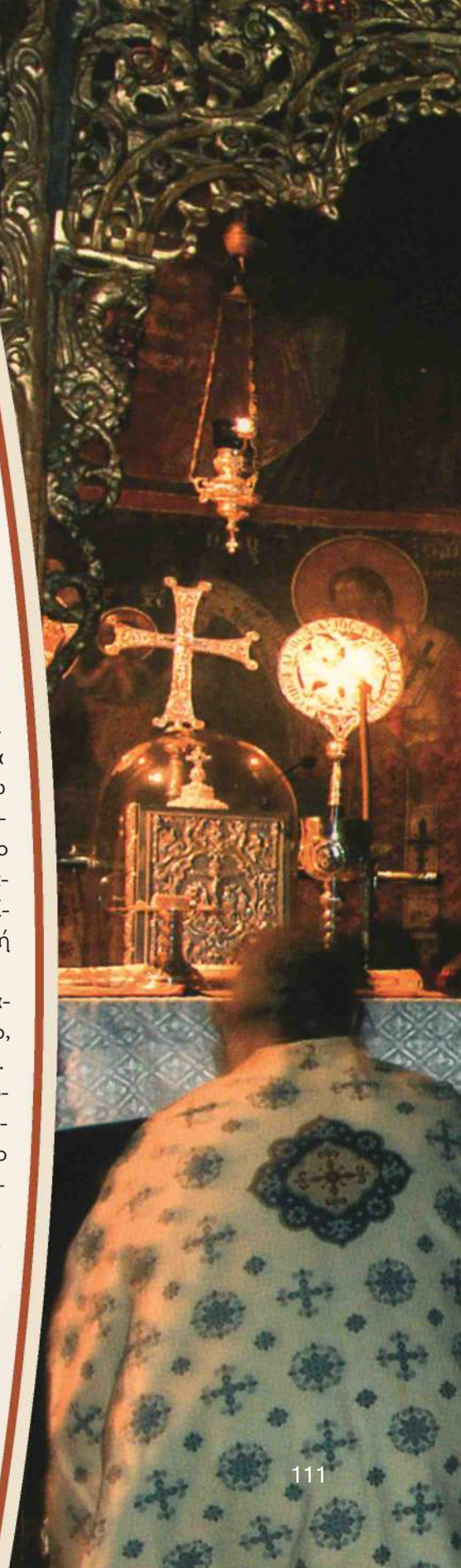
χουλο· δάκρυ πού θά θυμᾶμαι πάντοτε νά τρέχει ἀπό τά μάτια τοῦ Δασκάλου μου γιά μέ καί ψίχουλο πού προσκομίζουνε τά χέρια τοῦ πατέρα-λειτουργοῦ στό ἱερό θυσιαστήριο. Μέ παίρνουνε αὐτά τά δύο χέρια πού σηκώνουνε τήν ἁμαρτία μου, ψίχουλο χωρισμένο ἀπ' τό πίο τίμιο ψωμί τῆς γῆς, μέ βάζουνε μαζί μέ τόν Θανάση, τή Χαρά, τά γνώριμα καί ἄγνωστα ἀδέλφια μου, δίπλα στόν σφαγιαζόμενο Ἀμνό καί μέ βουτοῦν στό Αἷμα Του δεόμενα: «Ἀπόπλυνον, Κύριε, τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἐνθάδε μνημονευθέντων δούλων Σου τῷ αἱματί Σου τῷ ἁγίῳ». Κάθε Κυριακή λευκαίνομαι μέσα στό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀπό τά χέρια τοῦ πατέρα μου. Ἐγώ, ψιχίο ἀσήμαντο τῆς γῆς, πού μέ πετάζανε ἀπ' τά τραπέζια τους τοῦ κόσμου οἱ πολλοί, γίνομαι μιά μερίδα ἱερή στίς δύο ἁγίες Τράπεζες, τῆς γῆς καί τ' οὐρανοῦ· ἀπό τά χέρια τοῦ πνευματικοῦ στά χέρια ἑνός Δασκάλου, πού ἔφυγε κάποια μεγάλη Κυριακή, γιά νά τελέσει τήν αἰώνια Ἀνάσταση, νά προσκομίσει τό μεγάλο ἐκεῖνο δάκρυ του γιά μένα καί τ' ἀδέλφια μου μέσα στά χέρια τοῦ Θεοῦ φωνάζοντας: «Ἰδού ἐγώ καί τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκας». «Οἱ ἐμεῖς πού ἀνταμώνουμε, ψίχουλα ἁγιασμένα, μέσ στό Δισκοπότηρο εἴμαστε τά τεκνία πού ὠδίνησαν κάποιοι πατέρες, κάποιοι δάσκαλοι στό μυστικό συλλείτουργο πού αἰωνίζει μέσ στόν κόσμο τό μυστήριο τῆς ἀγάπης Του, τή διδαχή καί τή θυσία Του.

Βγαίνω ἀπ' τό ἐξομολογητήριο. Μέσα στήν καθαρή πλέον καρδιά μου τούς ἐνώνω καί τούς δύο, δάκρυ καί ψίχουλο στή λειτουργία τῆς ἀγάπης μου.

Τό δεῖλι τοῦ Σαββάτου χαμηλώνει στό μικρό δωμάτιο. Γονατισμένη στόν Ἐσταυρωμένο του προσεύχομαι. Εἶναι πιά ἡ σειρά μου νά μνημονεύσω τά δύο ἀγαπημένα ὀνόματα: «Ἀνάπαυσον, Κύριε..., Μνημόνευσον, Κύριε...».

Μαζί μου γονατίζουν τά τεκνία τοῦ Θεοῦ ψελλίζοντας καθείς δικά του ὀνόματα: «Τῆς διδασκαλίας ὑμῶν καί τῆς ἱερωσύνης ὑμῶν μνησθεῖη Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ ἑπουρανίῳ βασιλείᾳ αὐτοῦ».

Μαρία Παστουρματζή
Φιλόλογος

Τραγική κατάντια!

«Ο Έλληνας δέν εἶναι κλέφτης οὔτε φοροφυγάς, ἀλλά δέν εἶναι καί κορόιδο νά πληρώνει τούς κλέφτες τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ». Αὐτή εἶναι ἡ δικαιολογία γιά μιὰ πράξη πού μερικές δεκάδες χρόνια νωρίτερα θά θεωροῦνταν ἐσχάτη προδοσία: Ἕλληνες βγάζουν βουλγαρικές ταυτότητες καί βάζουν βουλγαρικές πινακίδες στά πολυτελῆ αὐτοκίνητά τους γιά νά γλυτώσουν τίς φορολογίες. Οἱ πρόγονοί μας, πού ἔχυσαν τό αἷμα τους στόν Μακεδονικό Ἀγώνα, δέν ἀντάλλασσαν τήν ἑλληνική τους ἰθαγένεια οὔτε μέ τή ζωή τους. Βέβαια ἔχει λεχθεῖ ὅτι «νά πεθαίνεις γιά τήν Ἑλλάδα εἶναι ἄλλο κι ἄλλο εἶναι ἡ Ἑλλάδα νά σέ πεθαίνει», ἀλλά καί στίς δύο περιπτώσεις πεθαίνεις τουλάχιστον μέ ἀξιοπρέπεια χωρίς νά προδώσεις γιά «τριάκοντα ἀργύρια» ἱερά καί ὅσια...

Μένος καί μανία

Μέ ἐρώτηση στόν ὑπουργό Παιδείας

ἡ γνωστή κ. Ρεπούση καί ἡ κ. Μαρία Γιαννακάκη ζητοῦν νά γίνει τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν προαιρετικό καί γιά τούς ὀρθόδοξους μαθητές (ἐφημ. «Ἡ Καθημερινή», 1/2/13).

Πρέπει νά τό πάρουμε ἀπόφαση καί νά δοῦμε ξεκάθαρα αὐτό πού πλέον δέν κρύβεται. Τά περί πολυπολιτισμικῆς παιδείας, σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασίας τῶν προσωπικῶν δεδομένων κ.τ.ὃ. εἶναι ἡ προβιά τοῦ λύκου. Ἡ μανία του ἔχει στόχο τήν ἑλληνοχριστιανική μας ταυτότητα. Διότι αὐτή σέ δυσοίωνους καιρούς διατήρησε πάντοτε ἰσχυρές τίς ἠθικές, πνευματικές καί ἐθνικές ἀντιστάσεις τοῦ λαοῦ μας. Τά σχέδια ὁμως τῆς ἱσοπέδωσης καί τῆς χειραγώγησης τῶν λαῶν ἐφαρμόζονται μόνο σέ ἄβουλα, καλοθρεμμένα πρόβατα. Ἄν δέν θέλουμε νά μεταλλαχθοῦμε σέ τέτοια, χρειάζεται νά κινηθοῦμε καταλλήλως μέ βάση τό Σύνταγμα -πρίν τό μεταρρυθμίσουν κι αὐτό- ὥς γονεῖς, ὥς ἄτομα, ὥς μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

αὐτῆς τῆς χώρας, πού ἔχει ἀκόμη ἐπίσημη θρησκεία τό Ὁρθόδοξο Ἀνατολικό δόγμα.

Καί... ὅσοι γνωρίζουν τή νεώτερη ἱστορία τῆς γείτονος Ρωσίας δέν θά μᾶς κατηγορήσουν γιά φοβικούς. «Ὁ νοῶν νοεῖτω».

Πολλά καί ὀδυνηρά

«Φοβική, μικρόψυχη, μεσαιωνικός σκοταδισμός» χαρακτηρίστηκε καί τελικά ἀποσύρθηκε τροπολογία σχετικοῦ νομοσχεδίου πού ζητοῦσε νά εἰσάγονται στίς στρατιωτικές, ἀστυνομικές, λιμενικές σχολές μόνο ὅσοι εἶναι Ἕλληνες στό γένος. Τά σύνορα, λοιπόν, καί τίς πόλεις μας θά τίς φυλάγουν Πακιστανοί, Κινέζοι, Βούλγαροι, Ἀλβανοί καί γιατί ὄχι καί Τοῦρκοι.

Ἔχουμε ἀπωλέσει καί τήν κοινή λογική, πού λέει ὅτι δέν βάζουμε ποτέ «τόν λύκο νά φυλάει τά πρόβατα»; Ἦ ἔχουμε φθάσει σέ τέτοιο ἐπίπεδο «ἀνωτερότητας» καί ἀφοβίας, ὥστε μεγάλωψα ἀνοίγουμε τίς πύλες τῆς χώρας -μᾶς χώρας μέ δεδηλωμένους ἐχθρούς ἀκόμη καί σήμερα- σέ ὅποιονδήποτε θέλει νά... «θύσει καί ἀπωλέσει»;

Τό ὅτι τελικά ἀποσύρθηκε ἡ τροπολογία ἀπό τούς ἴδιους πού τήν κατέθεσαν λέει πολλά, πολλά καί ὀδυνηρά, πού παίζονται -ἢ ἤδη παίχτηκαν- «κάτω ἀπό τό τραπέζι».

Κατάργηση τοῦ ὄρκου

Καταδικάστηκε ἡ Ἑλλάδα γιά τόν ὄρκο στά δικαστήρια ἀπό τό Εἰδικό Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ἀφοῦ κατά τή δημιουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ἀποδέχτηκε ἡ τότε διοικοῦσα Ἑλλαδική Ἐκκλησία νά καταπατεῖται δημόσια μία ἐντολή τοῦ Κυρίου, «μή ὁμόσαι ὅλως», γιά νά δώσει ἡ Πολιτεία κύρος στήν ἀπονομή τῆς δι-

καισύνης καί στήν ἀνάθεση καθηκόντων, ἐπόμενο ἦταν ὅτι κάποια στιγμή θά ἀπολαμβάναμε τά «ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας» μας.

Ὅχι βέβαια ὅτι στό ΕΔΑΔ κόπτονται γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἐντολῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἴσως ὅμως τό «τρελό ξυράφι» τῆς ἀσέβειας μᾶς βοηθήσει νά σεβαστοῦμε περισσότερο τό θέλημα τοῦ Κυρίου καί νά πάψουμε νά παραδίδουμε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ σέ χεῖλη ἀπίστων, ψευδομαρτύρων καί ἐπιόρκων.

Γιά ἓναν ἐντιμο ἄνθρωπο φθάνει ἡ ὑπόσχεση στήν τιμή του· ἓναν ἀνέντιμο δέν τόν συγκρατεῖ τίποτε...

Ἡ κρίση διακρίνει

Λόγω οἰκονομικῆς κρίσης ἔχουν μειωθεῖ οἱ γάμοι πού γίνονται στούς ναούς. Ἐτσι ἐνημερώνει ἡ Ἑλληνική Στατιστική Ὑπηρεσία. Ἔχουμε τόσο πολύ διαστρεβλώσει τήν ἔννοια τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, πού ταυτίσαμε τό μυστήριο μέ τά πανάκριβα λουλουδία καί τούς στολισμούς, τά πολυτελῆ νυφικά καί τίς πλούσιες μπουμπουνιέρες, τά γλέντια, τά δῶρα κτλ. Ἡ παρουσία δύο προσώπων στόν ναό γιά τήν τέλεση τῶν γάμων τους δέν ἀποτελεῖ παρωνυχίδα τῆς βιομηχανίας τελετῶν. Εἶναι ἀπόρροια τῆς πίστεως τους στόν Τριαδικό Θεό καί τῆς ἐπιθυμίας τους νά εὐλογηθεῖ ἡ ἔνωσή τους ἀπό τήν Ἐκκλησία του. Ἡ διάθεσή τους αὕτη εἶναι τό μόνο ἀναγκαῖο γιά τήν παρουσία τους στό ναό χωρίς πομπές καί σηματολισμούς. Καί γι' αὐτό δέν ἐπηρεάζεται ἀπό οἰκονομικές κρίσεις.

Μᾶλλον στήν προκειμένη περίπτωσις ἡ κρίση εἶναι βοηθητική γιά νά ἀπαλλάξουμε τήν «οὐσία» ἀπό τούς ἀνθρώπινους «τύπους» πού τήν καταπλάκωσαν.

ΤΟΥ ΑΝΑΡΕΙΛΑΜΕΝΟΥ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΕΝ ΛΟΓΙΣΤΑΙ

Σχόλιο στην έπικαιρότητα

Στήν Κύπρο επί προεδρίας Χριστόφια ή Έπίτροπος γιά τό παιδί εισηγήθηκε νά απαγορευθοῦν οί έπισκέψεις τών μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ στόν ιερό χώρο τών «Φυλακισμένων Μνημάτων». Όσον αφορά στά παιδιά τοῦ Γυμνασίου καί τοῦ Λυκείου ή κ. Έπίτροπος θεωρεῖ ὅτι «οί έπισκέψεις αὐτές θά μπορούσαν νά γίνονται, ἀφοῦ προηγηθεῖ διάλογος μαζί τους».

Η ιδιαίτερα «εὐαίσθητοποιημένη» προστάτιδα τῆς παιδικῆς ψυχῆς ισχυρίζεται «πώς ή θεά τῆς ἀγχόνης καί τών τάφων τών ήρώων ἀγωνιστῶν τῆς ΕΟΚΑ, ἀπό τά παιδικά μάτια, προκαλεῖ δυσφορία ἐξαιτίας τῆς σκληρότητας της, ἐνῶ δύναται νά προξενήσει ψυχολογικά τραύματα», τά ὅποια φυσικά ή ἴδια προσπαθεῖ νά προλάβει. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι ή ἴδια Έπίτροπος ὑπερασπίστηκε τό δικαίωμα τῆς ἀπαλλαγῆς τών παιδιῶν ἀπό τό μάθημα τών Θρησκευτικῶν (βλ. Σάββα Ἰακωβίδη, «Τά Θρησκευτικά καί τά Φυλακισμένα Μνήματα», ἐφ. «Σημε-

ρινή» τῆς Κύπρου, 27-1-2013).

Μοιάζει πραγματικά ἀπίστευτο! Ποιός θά περίμενε μιά τέτοια ἀπαγόρευση καί μάλιστα ἀπό θεσμικούς παράγοντες; Εἶναι προφανές ὅτι ή ἀπαγόρευση βάλλει κατά τῆς ιστορικῆς μνήμης καί ἔχει στόχο τήν ἀποκοπή τῆς νέας γενιάς ἀπό τοὺς ἐθνικούς ἀγῶνες τών προγόνων. Παράλληλα στρέφεται κατά τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀφοῦ πάνδημη ὑπῆρξε ή συμμετοχή του στοὺς ἀγῶνες τῆς ΕΟΚΑ, μέ πρωτόπορο τήν ἄλκιμη μαθητιῶσα νεολαία, πού καλλιεργοῦνταν στά κατηχητικά Σχολεῖα.

Ἀλήθεια, στά σχολεῖα πού μέχρι στιγμῆς ἔχουν ἐπισκεφθεῖ τά «Φυλακισμένα Μνήματα» πόσα περιστατικά ψυχολογικοῦ τραυματισμοῦ ἔχουν καταγραφεῖ; Ὁ καταιγισμός τῆς βίας μέσῳ τών τηλεοπτικῶν προγραμμάτων δέν δημιουργεῖ στά παιδιά κανένα ψυχολογικό πρόβλημα; Τί ἔκανε γι' αὐτά ή ἐν λόγω Έπίτροπος; Ποιός ἐπιτέλους θά προστατεύσει τά παιδιά μας ἀπό

όλους αυτούς τούς επίβουλους προστάτες;

Κι όμως! Τά «Φυλακισμένα Μνήματα» πρέπει νά τά επισκέπτονται τά παιδιά όχι μόνον τῆς Κύπρου ἀλλά καί ὅλου τοῦ κόσμου, ἀκριβῶς γιά «τό συμφέρον τους». Ἐτσι, ὅπως παραπαίουν χωρίς ἀξίες, χωρίς ἰδανικά, χωρίς ταυτότητα, πρέπει νά προσέρχονται προσκυνητές ἐκεῖ, γιά νά συνειδητοποιοῦν «ποιά εἶναι καί τί τούς πρέπει». Κλίνοντας εὐλαβικά τό γόνυ μπροστά στό ἀνεκτίμητο προσκυνητάρι τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, μποροῦν νά μαθητεύουν στίς σελίδες τῆς δόξας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τότε πού μία πάνοπλη αὐτοκρατορία τά ἔβαζε μέ τήν ἄοπλη Κύπρο.

Ἐκεῖ θά δοῦν πῶς οἱ δεκατρεῖς ἡρωομάρτυρες -ὅλοι τους νέοι ἡλικίας 18-30 ἐτῶν- παρά τά φρικτά καί ἀπάνθρωπα σωματικά καί ψυχικά βασανιστήρια δέν λύγισαν· πορεύθηκαν πρὸς τήν ἀγχόνη ψάλλοντας, τραγουδώντας τόν Ἐθνικό Ὑμνο καί νίκησαν τόν θάνατο. Αὐτό δηλώνει καί ἡ ἐπιγραφή στόν τοῖχο: «Τ' ἀντρεωμένου ὁ θάνατος, θάνατος δέ λογίζεται». Ἐκεῖ θά νιώσουν τό πάθος πού κόχλαζε στήν ψυχή ὅλων τῶν Ἑλλήνων κι ἀντιφέγγιζε τήν πατριωτική φλόγα γιά τή μέχρι θανάτου πορεία. Ἐτσι ἀντανάκλουσε τήν Ἑλλάδα τῆς τιμῆς, τῆς ἀξιοπρέπειας, τῆς ἀντίστασης, τῆς πίστεως στήν Ἀνάσταση.

Ἐκεῖ ἀκοῦν τόν τελειόφοιτο μαθητή τοῦ Γυμνασίου Εὐαγόρα Παλληκαρίδη, τόν μικρότερο ἀπό τούς ἀπαγχονισθέντες, νά τούς λέει «ἀληθινή ἱστορία»· ἐκεῖ θά τόν καμαρώσουν νά παίρ-

νει μίαν ἀνηφορία, γιά «νά βρεῖ τά σκαλοπάτια πού πᾶν στή Λευτεριά».

Ἐκεῖ θά ἀκούσουν τόν Ἀνδρέα Παναγίδη νά παραδίδει τή συγκινητική παρακαταθήκη στά παιδιά του, λίγο πρὶν ὀδηγηθεῖ στήν ἀγχόνη: «Λατρευτά μου παιδιά, στά 22 μου χρόνια πεθαίνω γιά χάρη μιᾶς μεγάλης ιδέας. Κάποτε ἡ μάνα σας καί ὁ θεῖός σας θά σᾶς ἀναπτύξουν γιατί ἐκτελέστηκα. Σᾶς εὐχομαι, ἀγαπητά μου παιδιά, νά γινῆτε καλοὶ Χριστιανοί καί καλοὶ Ἑλληνες Κύπριοι. Ἀκολουθεῖτε πάντα τό δρόμο τῆς ἀρετῆς».

Ἐκεῖ θά βροῦν τόν Ἰάκωβο Πατάτσο, τόν «ἅγιο τοῦ Κυπριακοῦ Ἀγώνα», νά γράφει στή μητέρα του τήν παραμονή τῆς ἐκτέλεσής του:

«Ἀγαπημένη μου μητέρα,

Χαῖρε. Εὐρίσκομαι μεταξύ ἀγγέλων. Τώρα ἀπολαμβάνω τούς καρπούς μου. Τό πνεῦμα μου φτερουγίζει γύρω ἀπό τό θρόνο τοῦ Κυρίου. Θέλω νά χαίρης, ὅπως κι ἐγώ. Ἄν κλαῖς θά λυποῦμαι... Εἶναι καιρός νά καμαρώσης τό παιδί σου. Εὐρίσκεται ἐκεῖ ψηλά, ὅπου ψάλλουν οἱ ἄγγελοι. Χαῖρε, ἀγαπημένη μου μητέρα. Μή κλαίης γιά ν' ἀκούσης τήν ἀγγελικὴν φωνήν μου, πού ψάλλει Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ. Ψάλλε καί σύ μαζί μου. Ψάλλε, προσεύχου, δόξαζε τόν Θεόν σ' ὅλην σου τήν ζωήν».

Μέσα στά Φυλακισμένα Μνήματα φυλάσσεται τό ἀνεξίτηλο ἀλφαβητάρι τῆς λευτεριάς, πού πρέπει νά διαβάζει ἡ κάθε νέα γενιά. Γιατί, λοιπόν, ἡ νεότητα πρέπει νά μείνει στερημένη ἀπό ὅλα αὐτά τά μεγάλα ἀγκωνάρια τῆς ἱστορίας; Γιατί πρέπει νά ὑποσιτίζεται

πνευματικά καί ἔθνικά, ὑπακούοντας στά κελεύσματα πού ὑπαγορεύει ἡ ἀντιηρωική ἐποχή μας;

Τώρα, πού ὁδηγοῦν καί πάλι τούς ἥρωες στήν ἀγχόνη δικοί μας κι ὄχι ξένοι, τώρα πού ἡ κερκόπορτα εἶναι διάπλατα ἀνοικτή, ἦρθε ὁ καιρός νά κάνουμε τά σπίτια μας σχολειά κρυφά καί φανερά, γιά νά φυτέψουμε στίς καρδιές τῶν παιδιῶν μας τά ὑψηλά ἰδανικά τῆς Φυλῆς μας. Ἐπιτακτικά προσκαλεῖ ὁ Φῶτης Κόντογλου: «Ὅσοι ἀπομείναμε πιστοί στήν παράδοση, ὅσοι δέν ἀρνηθήκαμε τό γάλα πού βυζάξαμε, ἀγωνιζόμαστε, ἄλλος ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ, καταπάνω στήν ψευτιά. Καταπάνω σ' αὐτούς πού θέλουνε τήν Ἑλλάδα ἓνα κουφάρι χωρίς ψυχή, ἓνα λουλούδι χωρίς μυρουδιά. Κουράγιο, ὁ καιρός θά δείξει ποιός ἔχει δίκιο, ἂν καί δέ χρειάζεται ὁλότελα αὐτή ἡ ἀπόδειξη».

Ἐλπίζουμε ἡ νέα πολιτική κατάσταση στήν Κύπρο νά ἀποκαταστήσει αὐτή τήν ἀσέβεια, ἀκυρώνοντας ἀντιηρωικές καί σκοτεινές ἀποφάσεις.

*Εὐδοξία Αὐγουστίνου
Φιλόλογος - Θεολόγος*

Ὁ πόνος στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου

Σέ περιόδους κρίσεως ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τήν ἐλαφρότητα καί ἀρχίζει νά στοχάζεται σοβαρά, ἐκτός καί ἂν βιώνει ἔσχατη παρακμή καί κατάρπωση. Ἡ γενιά πού ὁδήγησε τή χώρα μας σέ παρακμή, ἡ δική μου γενιά, ἔζησε τή φρίκη τοῦ πολέμου ἢ, τουλάχιστον, γεύτηκε τή στέρση καί τίς συνέπειές της. Κατάφερε ὅμως, χάρις στίς ψυχικές δυνάμεις πού διέθετε, ἀρχικά νά ὀρθοποδήσει καί στή συνέχεια νά παλέψει μέ τίς ἀντιξοότητες καί νά δημιουργήσει. Καί τότε, πού ἄρχισε νά γεύεται τά ἀγαθά τῶν κόπων της ἄλλαξε φιλοσοφία. Τό σύνθημα «νά μή ζήσουν τά παιδιά μου ὅ,τι ἔζησα ἐγώ» κατέστη κυρίαρχο. Ἄν ἐννοοῦσαμε μόνο τόν πόλεμο, ἀσφαλῶς ἡ εὐχή μας ἦταν ἀγαθή. Ἐννοοῦσαμε ὅμως καί πολλά ἄλλα: Νά μήν κουραστοῦν τά παιδιά μας, νά μή συναντήσουν δυσκολίες, νά μή γευτοῦν τήν κοινωνική ἀδικία, νά μήν τούς λείπει τίποτε! Εὐχές κούφιεσ καί ἀνόητες, πού ὁδήγησαν τή νέα γενιά στήν πλαδαρότητα καί τήν κατέστησαν παντελῶς γυμνή ἀπό ἐφόδια γιά τή βιοπάλη!

Ἄς ἐξετάσουμε, τώρα πού ἡ κρίση ἀπειλεῖ τήν ἴδια τήν ὑπόστασή μας, τά πράγματα νηφάλια. Γενιές προγόνων μας ἔζησαν κατ' ἐπανάληψη τή φρίκη τοῦ πολέμου. Οἰκογένειες ξεκληρίστηκαν, πληθυσμοί πῆραν τόν δρόμο τῆς προσφυγιάς γιά μία ἢ περισσότερες φορές. Γεύτηκαν παντοῖες στερήσεις, τήν πείνα, τό κρύο, τήν περιφρόνηση ἐκείνων πού τούς ὑποδέχτηκαν. Κατάφερναν ὅμως νά σταθοῦν στά πόδια τους καί νά παλέψουν, ἐπειδή, ὅπως ἔγραψε ὁ ἐθνικός μας ποιητής, ὁ ξεχασμένος πλέον Διονύσιος Σολωμός,

*Χαρές καί πλοῦτη κι ἂν χαθοῦν
καί τά βασίλεια κι ὅλα,
τίποτα δέν εἶναι ἂν στητή
μένει ἡ ψυχή κι ὁλόρθη.*

Δυστυχῶς ἡ νέα φιλοσοφία, τήν ὁποία υἱοθέτησαμε ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 μᾶς

οδήγησε άλλοι. 'Υποκαταστήσαμε πρότυπα, όράματα, ιδανικά μέ νέα. 'Η οίκονομική ευμάρεια καί ή ίκανοποίηση δι' αὐτῆς τῶν ποικίλων πλασματικῶν ἀναγκῶν πού καλλιιεργεῖ ή σύγχρονη κοινωνία τοῦ καταναλωτισμοῦ, κατέστη μοναδικός στόχος. 'Η άσκητική θεωρηση τοῦ βίου, θεμέλιο τῆς κοινωνικῆς διδασκαλίας τῆς 'Εκκλησίας, φάνταζε πλέον επικίνδυνος ἀναχρονισμός. Αἰσθανόμενοι αὐτάρκεις ὡς ἔχοντες πλέον ίκανοποιητική οίκονομική ἐπιφάνεια, θεωρήσαμε περιττή τήν πίστη στόν Θεό.

Καί τώρα τί κάνουμε; Οἱ ιδεολογίες ἔχουν καταρρεύσει ἤδη στά τέλη τοῦ 20οῦ αἰώνα. Οἱ ἐλπίδες γιά καλύτερο κόσμο μέ εἰρήνη καί δικαιοσύνη ἔχουν ἔξανεμιστεῖ. Καί οἱ ἄλλες τοῦ ἐπιστημονικοῦ μεσσιανισμοῦ, γιά ἕναν κόσμο χωρίς σωματικό πόνο, καταποντίστηκαν. Κι ἄς μήν ἐξετάζουμε ἐγωπαθῶς τίς στατιστικές στά πλαίσια τῶν κοινωνιῶν τῆς ἀφθονίας, οἱ ὁποῖες εὐημεροῦν ὑλικά χάρη στή ληστρική ἀρπαγή τῶν πόρων τῶν λαῶν τῆς φρικτῆς ὑλικῆς ἀπορίας. Εἶναι ζήτημα ἄν 500 ἑκατομμύρια εὐημεροῦν ὑλικῶς, ἕναντι 6 δισεκατομμυρίων πού διά βίου ὑποφέρουν ἀπό ἀσύλληπτη σέ μάς ἀνέχεια!

Ποιός ἐξαπάτησε τόν κόσμο; 'Ο Χριστός πού τόνισε ὅτι τοὺς φτωχοὺς

θά τοὺς ἔχετε πάντοτε ἢ οἱ κοινωνικοὶ ἐπαναστάτες, ἄστοι καί μαρξιστές, πού ἐπαγγέλθηκαν ἕναν κόσμο ἐλευθερίας καί ισότηας; Ποιός ἐξαπάτησε τόν κόσμο; 'Ο Χριστός πού τόνισε ὅτι θά ἔχουν θλίψη ὅσοι πιστέψουν σ' Αὐτόν ἢ οἱ ἄλλοι πού ἐπαγγέλθηκαν ὅτι θά ἐξαλείψουν τή θλίψη ἀπό τόν πλανήτη; Ἀλλά γιατί εἶναι τρομακτικά ἀνεπιθύμητοι ὁ πόνος καί ή θλίψη ἀπό τόν ἄνθρωπο τῆς ἀποστασίας; Ἐπειδή ὅχι ἀπλῶς δέν ἀγωνίζεται νά κρατήσῃ τήν ψυχή του ὁλόρθη, ἀλλά ἐπειδή ἀρνήθηκε καί τήν ὑπαρξή της, διατηρώντας μόνο κάποια παράγωγά της ὅπως ψυχολογία καί ψυχιατρική!

'Ο σωματικός πόνος εἶναι σωτήριο γιά τόν ὀργανισμό. 'Ο ψυχικός εἶναι σωτήριο γιά τόν καθ' ὅλου ἄνθρωπο, τόν ὁποῖο ὁ ὕλισμός ὑποβίβασε ἀπό κορωνίδα τῆς δημιουργίας σέ τυχαῖο σχηματισμό τῆς ἐξέλιξης, τήν ὁποία συγκαλυμμένα, «ἵνα μή μιανθῶσιν», λατρεύουν ὡς θεότητα οἱ ἀρνητές τοῦ Δημιουργοῦ. «'Ο ψυχικός πόνος εἶναι τό ἀντίδοτο τῆς ἀνίας», τόνισε ή Τατιάνα Γκορίτσεβα, καθηγήτρια μαρξιστικῆς φιλοσοφίας ἀρχικά, ή ὁποία περιπλανήθηκε σέ ἀρκετούς -ισμούς, πρίν καταλήξει στήν 'Ορθοδοξία. 'Όταν ὁ πόνος βιώνεται μέ ὑπομονή καί ἐλπίδα, κρατᾷ τήν ψυχή στητή κι ὁλόρθη, ίκανή νά παλέψει,

για να ξεπεράσει τις δυσκολίες, να δημιουργήσει πνευματικό πολιτισμό, να σχηματίσει με τους άλλους κοινωνία προσώπων. "Όταν εξοβελίζεται ο πόνος, τότε η άνια καθίσταται μόνιμος συνοδός. Καί αυτή φέρνει με μαθηματική ακρίβεια το ύπαρξιακό κενό, μάς οδηγεί σε βίο χωρίς νόημα. Είναι αυτός ο δυτικός τρόπος βίου. Καί είναι το ύπαρξιακό κενό ή τιμωρία των απλήστων για ύλικά αγαθά. Σπάνια οι έμφανιζόμενοι ως έχθροί του συστήματος αναλύουν τις όδυνηρές συνέπειες αυτού του τρόπου ζωής. Περιορίζονται στην καταδίκη της κοινωνικής αδικίας. Άλλά ο απληστος άστος είναι ταυτόχρονα θύτης καί θύμα! Αυτό μόνο η Έκκλησία τό διδάσκει προτρέποντας συνάμα: «μη θησαυρίζετε θησαυρούς επί της γής». Οί Πατέρες της Έκκλησίας επιτίθενται κατά των άδίκων πλουσίων άλλά καί τούς έλεεινολογούν.

Συνειδητοποιούμε τώρα τό κακό πού προκαλέσαμε στη νέα γενιά; Δέν τούς μιλήσαμε για την ψυχή τους. Καί τώρα μπροστά στη δοκιμασία πού ζούν λόγω της κατάρρευσης των όνείρων τους, της άνεργίας καί της άνάγκης να προσαρμοστούν σε τρόπο ζωής πολύ διαφορετικό από αυτόν πού τούς υποδείξαμε φροντίζοντας να μην τούς λείπει τίποτε, κλαψουρίζουμε: Καλά έμεϊς ζήσαμε τή φτώχεια καί τή στέρηση στά παιδικά μας χρόνια καί θά προσαρμοστούμε, άλλά τά παιδιά μας; Καί τά παιδιά μπορούν να προσαρμοστούν σε μεγάλο βαθμό, άρκει να άνακαλύψουν την ψυχή καί τή δύναμή της. Στο τέλος θά τά καταφέρουν να όρθοποδήσουν καί να ξεκινήσουν την πορεία επανόδου στον κόσμο εκείνο πού έμεϊς προδώσαμε, για να μετατραπούμε σε άνθρώπους καταναλωτές. Άναγκαία όμως προϋπόθεση είναι η άποδοχή του πόνου, διότι η βίωση του ύπαρξιακού κενού τίποτε τό καλό δέν έγγυάται όχι για τή μέλλουσα ζωή άλλά ούτε καί γι' αυτόν τον πρόσκαιρο βίο.

Άπόστολος Παπαδημητρίου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Άγαπητοί συνδρομητές,

Εύχαριστούμε όλους ό-
σοι με την προσφορά της
αγάπης τους βοηθούν στην
απρόσκοπτη διάδοση του
λόγου του Θεού μέσω της
κυκλοφορίας του περιοδι-
κού της Άδελφότητός μας.
Κάθε οικονομική βοήθεια
μικρή ή μεγάλη καλύπτει
βασικές άνάγκες για την
έκδοση, τή διεκπεραίωση
καί την ταχυδρομική άπο-
στολή κάθε τεύχους.

Παρακαλούμε θερμά ό-
σους χρωστούν την έτήσια
συνδρομή τους (ή ήμερο-
μηνία λήξης της συνδρομής
βρίσκεται στην έτικέτα του
φακέλου) να φροντίσουν,
τό συντομότερο, για την
εξόφλησή της.

Τή συνδρομή ή τή συν-
εισφορά σας μπορείτε να
τήν καταθέτετε:

✓ στό Γραφείο μας
Πέλοπος 7, Θεσσαλονίκη.

✓ στό Βιβλιοπωλείο
«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»,
Μπακατσέλου 5, Θεσ/νίκη

✓ στό λογαριασμό
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ:
074 01 011532 20
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Υἱός εἰρήνης

Ἄνοιξες, Κύριε, τὰ χέρια σου
καὶ γέμισαν τὰ σύμπαντα μέ μύρα,
γῆ κι οὐρανός, βουνά καὶ θάλασσες
χορδές στοῦ ὕμνου σου τῇ λύρα.

Πόσα θαυμάσια μοῦ χάρισες!
Καί πόση πίνερα σοῦ ἔχω ἀνταποδώσει!
Παιδί σου, κι ὅμως μάτωσα τό στήθος σου
καὶ τὴν καρδιά σου ἔχω πληγώσει!

Βασιλιά τῆς ἀλήθειας, τῆς ἀνάστασης,
ἀγνὸ ἐσφαγμένο πού νικᾷς,
πλύνε με στό φῶς τῆς μετάνοιας,
θέλω νά μπῶ καθαρός
μαζί σου στό τραπέζι τῆς χαρᾶς!

Ἄνοιξες, Κύριε, τὰ χέρια σου,
στό ἄγριο ξύλο ν' ἀπλώνουν καρτωμένα
τὰ βλέπω καὶ νιώθω βαθιά ὁ ἔνοχος
πόση ἀγάπη ἔχουν γιὰ μένα!

Κι ὅμως Ἐσύ μέ συγχώρησες,
κληρονομιά τῇ βασιλείᾳ σου μοῦ δίνεις,
ἓνας προδότης γίνεται πρίγκιπας,
ἓνας προδότης, υἱός εἰρήνης!

Ἰωάννης

Ἀπό τόν ἄμβωνα τοῦ Τριωδίου

Κυριακή 7/4, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως

«Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἔαν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;» (Μρ 8,36).

Ὁ Κύριος παρουσιάζει μπροστά μας μιά ζυγαριά καί ζητάει στὸν ἕνα δίσκο νά βάλουμε «τὸν κόσμον ὅλον», τὸ χρῆμα, τίς δόξεις, τίς τιμές, τίς ἐπιστῆμες, τίς ἐφευρέσεις, τίς ἀνακαλύψεις, ὅλα ὅσα θεωροῦνται σπουδαῖα καί πολύτιμα. Καί στὸν ἄλλο νά βάλουμε μιά ψυχὴ ἐνὸς πιστοῦ γιὰ τὸν ὁποῖο δέν ἔγραψαν ποτέ οἱ ἐφημερίδες οὔτε μίλησαν τὰ ραδιόφωνα οὔτε τὸν παρουσίασε ἡ τηλεόραση. Ἄσημος, ἀνεπίσημος, χωρίς τίτλο. Θὰ δοῦμε μπροστά στά μάτια μας τὸ καταπληκτικό γεγονός, νά γέρνει ἡ ζυγαριά πρὸς τὸ μέρος πού εἶναι μιά ψυχούλα τοῦ Χριστοῦ καί ὅλα τὰ ἄλλα νά λαφραίνουν καί νά χάνουν τὴν ἀξία τους.

Κυριακή 14/4, ἁγ. Ἰωάννου τῆς Κλίμακος

«πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτὸν» (Μρ 9,22).

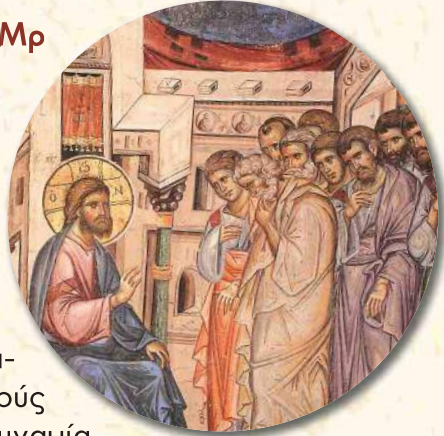
Ὅλοι ὅσοι βαπτιστήκαμε σὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νά εἴμαστε ἀπυρόβλητοι ἀπὸ τὸν ἐχθρό μας τὸν διάβολο χρειάζεται νά ἀνανεώσουμε τὸ Βάπτισμά μας, τὴν ἀναγέννησή μας. Χρειαζόμαστε δηλαδὴ καλλιέργεια, μαθητεία σὲ σχολεῖο τοῦ Χριστοῦ. Μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα ἡ λατρεία, πού μᾶς συνδέει μὲ τὸν Χριστό, τὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα μᾶς δίδουν πνευματικὴ αὔξηση, μᾶς μπολιάζουν. Ὅπως τὸ συρματάκι πού εὐκόλα κόβεται, ἀλλὰ ὅταν περνάει ἀπὸ αὐτὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, ὅποιος τὸ ἀγγίζει καί-

γεται, ἔτσι ὁποῖος ἀναγεννηθεῖ καί ἀνανεώνει τὴν ἀναγέννησή του καί εἶναι μαζί μέ τόν Χριστό, ὁ πονηρός «οὐκ ἄπτεται αὐτοῦ» (Α΄ Ἰω 5, 18).

Κυριακή 21/4, ἁγ. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας
«ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται...» (Μρ 10,33).

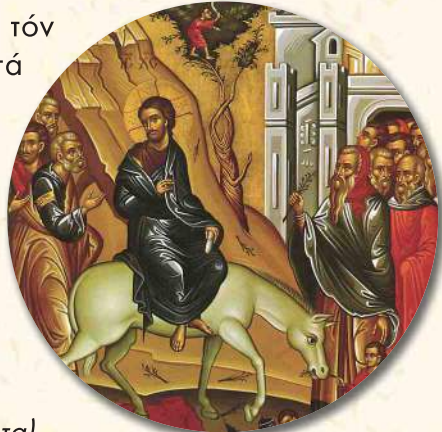
Ὁ Κύριος γνωρίζει ὅλα ἐκεῖνα πού θά τοῦ συμβοῦν στά Ἱεροσόλυμα. Τό ἐκούσιο πάθος τοῦ Κυρίου φανερώνει καί ἀποκαλύπτει σέ μᾶς τό θεϊκό του σχέδιο. Καί τά δύο μαζί, τό θεϊκό σχέδιο καί τό ἐκούσιο πάθος, μᾶς μιλοῦν μέ μεγάλη δύναμη, παραστατικότητα καί ἐκφραστικότητα γιά τή μεγάλη ἀγάπη πού ἔχει ὁ Θεός γιά τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους. Δέν μᾶς σώζει μέ τὴν παντοδυναμία του γιά νά μὴν καταπατήσῃ τὴν ἐλευθερία μας. Μᾶς σώζει μέ μιά ἄλλη δύναμη, πού εἶναι κι αὐτή παντοδύναμη: μέ τὴν ἀγάπη του.

Κυριακή 28/4, τῶν Βαΐων

«εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό» (Ἰω 12,14).

Πῶς ἀντιμετωπίζει ὁ Κύριος τὴ θριαμβευτικὴ ὑποδοχὴ στά Ἱεροσόλυμα καί τὴ μεσσιακὴ ἐλπίδα τῶν Ἰουδαίων; Δίδει μιά ἀπάντηση βόμβα, πού κυριολεκτικὰ συντρίβει καί κάνει θρύψαλα ὅλες τὶς ψευδομεσσιακές ἐλπίδες. Οἱ Ἰουδαῖοι θέλουν Μεσσία ἀλλὰ ψεύτικο. Καί αὐτόν τόν ψεύτικο Μεσσία ὁ Ἰησοῦς τὸν ἀνατινάζει στὸν ἀέρα καί παρουσιάζει τὸν πραγματικό. Ἀνεβαίνει πάνω σ' ἓνα μικρὸ γαϊδουράκι τὸ ὁποῖο δέν εἶχε ἀκόμη σαμαρωθεῖ. Πάνω ἐκεῖ κάθεταί ταπεινός καί πρᾶῦς, ὅπως προφήτεψε ὁ προφῆτης Ζαχαρίας. Ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ Θεό, ἀπὸ πίστη, ἀπὸ Ἐκκλησία, ἀπὸ λυτρωτή, ἀλλὰ ὄχι ὅπως ἐμεῖς τὸν θέλουμε, στά μέτρα μας, νά ἀμνηστεύει τὰ καπρίσια μας καί νά εὐλογεῖ τὰ θελήματά μας. Ὅχι! Νά κάνουμε τὸν ἑαυτό μας ὅπως μᾶς θέλει ὁ Θεός καί ὄχι νά κάνουμε τὸν Θεό ὅπως τὸν θέλουμε ἐμεῖς. Αὐτό τὸν βομβαρδισμό ἐπιτελεῖ ὁ Ἰησοῦς μέ τὴν εἴσοδό του στά Ἱεροσόλυμα πάνω στό «ὀνάριον».

† Στέργιος Ν. Σάκκος
(ἀπὸ λειτουργικά κηρύγματα)

Ἀπό ἐπιστολές πού λάβαμε

Tiranê, 10.6.2012

Μέ τήν πίστη, ἐλπίδα καί τή χαρά ὅτι Ἀνέστη ὁ Χριστός καί ὁ Παράκλητος, τό Πνεῦμα τό ἅγιο, ἦρθε νά κατοικήσει ἀνάμεσά μας, ἅς σκεφτόμαστε καί ἅς ζοῦμε στή συνέχεια ὡς μιμητές τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἀγάπη καί οἱ προσευχές μας εἶναι μαζί σας καί εὐχόμαστε γιά τήν ἀνάπαυση τοῦ ἀεμνήστου διδασκάλου καί ἀδελφοῦ ἐν Κυρίῳ Στεργίου Σάκκου στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ, τοῦ δημιουργοῦ καί πατέρα.

Σᾶς ἐκφράζω τήν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τήν ἔμπρακτη ἀγάπη καί συμπαράσταση τῆς Ἀδελφότητάς σας πρὸς τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας σέ ὅλα αὐτά τά χρόνια τῆς ἀνασύστασής της, ἰδιαιτέρως καί προσωπικῶς πρὸς τίς ἀδελφές, ὑπὸ τήν διεύθυνση τῆς ἀδελφῆς Μαρίας Τρακόλη, πού κατηχοῦν καί βοηθοῦν μέ ἀγάπη Χριστοῦ, ἀποστολικό ζῆλο καί αὐταπάρνηση τόν λαό τοῦ Θεοῦ σέ ἀρκετές περιοχές τῆς μητροπόλεως Κορυτσᾶς.

*Μέ ἀγάπη Χριστοῦ
† ὁ Βύλιδος Ἄστιος*

* * *

Ξάνθη, 18.4.2012

Ἐπί τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ

μακαριστοῦ καθηγητοῦ πανεπιστημίου Στεργίου Σάκκου μετέχοντες εἰς τό πένθος τῆς Ἀδελφότητος ἐκφράζομεν τά συλλυπητήρια ἡμῶν, εὐχόμενοι, ὅπως ὁ Ἀναστάς Κύριος τάξη τήν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων.

*Μετ' εὐχῶν καί τιμῆς
† ὁ Ξάνθης καί Περιθεωρίου
Παντελεήμων*

* * *

Καλαμπάκα, 18.4.2012

Θερμά συλλυπητήρια. Ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, εὐχόμεθα, νά κατατάξη τήν ψυχὴ τοῦ καθηγητοῦ καί ὀρθοδόξου διδασκάλου Στεργίου Σάκκου ἐν σκηναῖς ἁγίων, ἀναδείξῃ δέ ἀξίους συνεχιστὰς τοῦ ἔργου του.

*Μέ τήν ἐν Κυρίῳ ἀνάσταντι ἀγάπη
Ἡ Ἀδελφότης
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταγιάδων
Καλαμπάκας*

* * *

Κομοτηνὴ, 28.4.2012

Θερμά συλλυπητήρια γιά τόν θάνατο τοῦ ἀγαπητοῦ διδασκάλου καί διαπρεποῦς πανεπιστημιακοῦ Θεολόγου Στεργίου Σάκκου.

Χριστιανικὴ Ἑνωσις Κομοτηνῆς

Τά αποκαΐδια μιᾶς σημαίας

Εἶναι καιρός νά θυμηθοῦμε πώς ὅταν συνυφαίνονται ἰδανικά καί νιότη, ἀνατέλλουν ἐλπίδες στήν πονεμένη κοινωνία μας.

Φοιτήτρια ἦταν... Περπατοῦσε στούς δρόμους τῆς Θεσσαλονίκης, μετά ἀπό διαδήλωση ἐξοργισμένων πολιτῶν, ὅταν ἀντίκρουσε τό ἀπρόσμενο θέαμα: τά αποκαΐδια μιᾶς σημαίας! Ἦταν ἴσως νεανικά τά χέρια πού τόλμησαν νά βεβηλώσουν τοῦτο τό μεγάλο ἰδανικό πού λέγεται ἀγάπη στήν πατρίδα, τιμή στή σημαία. Μά εὐτυχῶς, δέν μπήκε ἐδῶ ἡ τελεία... Νεανικά ἦταν τά μάτια πού δάκρυσαν μπροστά στό θέαμα! Νεανική ἦταν ἡ καρδιά πού μάτωσε, καθώς τά χέρια ἔσκυψαν εὐλαβικά νά περισυλλέξουν τά ἀπομεινάρια τῆς βεβήλωσης...

Πόσο λίγο μάθαμε νά τιμοῦμε τή σημαία πού ματοβαμμένη μᾶς

τήν παρέδωσαν οἱ θυσίες τόσων ἡρώων... Πόσο συχνά μπορεῖ νά περάσουμε ἀδιάφορα δίπλα ἀπό μία σημαία πεταμένη, σχισμένη, καμένη... Σάν νά μήν καταλάβουμε τί ἱστορία γράφτηκε πάνω σέ τοῦτο τό πανί... Μά εὐτυχῶς, δέν μπαίνει ἐδῶ ἡ τελεία... Ὑπάρχουν καί θά ὑπάρχουν πάντα οἱ καρδιές πού νιώθουν βαρὺ τό χρέος τῆς εὐγνωμοσύνης σέ ἐκείνους πού λαχτάρησαν, μά δέν πρόλαβαν νά δοῦν τή σημαία ἐλεύθερη νά κυματίζει... Εἶναι ἐκεῖνες οἱ καρδιές πού κρατοῦν τή σημαία σκυτάλη ἱερή, ἑτοιμες νά τήν ἀκουμπήσουν θησαυρό πολῦτιμο στά χέρια τῆς ἐπόμενης γενιᾶς. Μά κι ἐδῶ δέν ἔχει θέση ἡ τελεία... Ἐδῶ ζητᾶ τή θέση του τό θαυμαστικό τῆς ἐλπίδας!...

Θωμαή Ἀβραμίδου
Δασκάλα

Μιά παράσταση διδαχή

Τούς καρπούς μιᾶς ἀξιέπαινης προσπάθειας τῶν νέων μας τοῦ συνδέσμου «Λύχνος» εἶχαμε τή χαρά νά ἀπολαύσουμε γιορτάζοντας μαζί τους τήν ἐθνική ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου.

Σέ πέντε παραστάσεις ἀκούραστα τά νιάτα τῆς Ἀδελφότητός μας ζωντάνεψαν χρυσές σελίδες τῆς ἱστορίας μας καί μετέτρεψαν τή γιορτή σέ πλούσια διδαχή.

Ἡ χορωδία μέ τόν παλμό της ξύπνησε στήν καρδιά μας τήν ἐθνική περηφάνεια, τή χαρά καί τό καύχημα νά 'σαι Ρωμιός.

Τό γλαφυρότατο κείμενο τοῦ Θ. Διομήδη-Πετσάλη ἀπό τούς «Μαυρόλукους» ἐπενδυμένο στήν εἰσαγωγική προβολή μέ εὔστοχες εἰκόνες κατάφερε νά μᾶς μεταφέρει στό ζοφερό κλίμα τῆς Τουρκοκρατίας: σκλαβιά, ἀμάθεια, ταπείνωση, σκοτάδι, φόβος καί πίκρα ἐπνίξαν μέσα στόν ἀπλό ραγιά καί τήν πίστη του καί τήν ἐλπίδα.

Ὡσπου σάν ἀστέρι λαμπερό ἔσχισε τοῦ σκοταδιοῦ τό πέπλο ὁ ἀπόστολος τοῦ σκλαβωμένου γένους, ὁ ἀγιορείτης καλόγερος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός.

Ἡ πορεία του, οἱ διδα-

χές, τό μαρτυρικό του τέλος ζωντάνεψαν ἐπὶ σκηνῆς. Κι ἀπ' τήν παράσταση ἀβίαστα διδαχθήκαμε γιά τό τότε καί γιά τό τώρα: Ὅταν φωτισθεῖ ἡ ψυχὴ μέ τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, δέν θά ἀργήσει νά 'ρθεῖ τῆς λευτεριάς ἡ αὐγή...

‘Ο «γεροπαράξενος»

‘Ο παππούς λέγαν πώς ήταν ιδιότροπος. Πολλές φορές άκουσα και νά τόν άποκαλούν «γεροπαράξενο». Καί, γιά νά πώ τήν αλήθεια, άκουσα και πιο βαρειές κουβέντες, πού τότε πού ήμουν μικρό παιδί ούτε πού καταλάβαινα τό νόημά τους. Έγώ όμως ένα πράμα ήξερα: πώς σάν μέ έβαζε ό παππούς νά καθίσω στα γόνατά του, τό πρόσωπό του γελούσε ολόκληρο και ήταν γιά μένα ό πιο γλυκός, ό πιο καλός παππούς όλου του κόσμου.

Η μάνα μου, αν και νύφη του, ποτέ δεν είπε κακιά κουβέντα γι’ αυτόν. Μά κι ό παππούς καταλάβαινα ότι τήν εκτιμούσε και τήν υπολόγιζε. ‘Ο πατέρας μου όμως δεν έφαγε ποτέ γλυκό ψωμί μαζί του. Πατέρας και γιός ήταν πάντα στα μαχαίρια. Κι όμως, ούτε ό πατέρας μου ήταν κακός μά ούτε κι ό παππούς μου. Κάτι ύψηρχε ανάμεσα σ’ αυτούς τούς δυό αγαπημένους μου ανθρώπους, κάτι πού μόνο οι δυό τους τό ξέρανε και πού σάν υποψία πότε-πότε άφηναν νά φανεί και σέ μάς.

Σάν ξγίνα 10 χρονών και νόμιζα πώς μεγάλωσα, αποφάσισα πώς ήρθε ή ώρα νά μάθω.

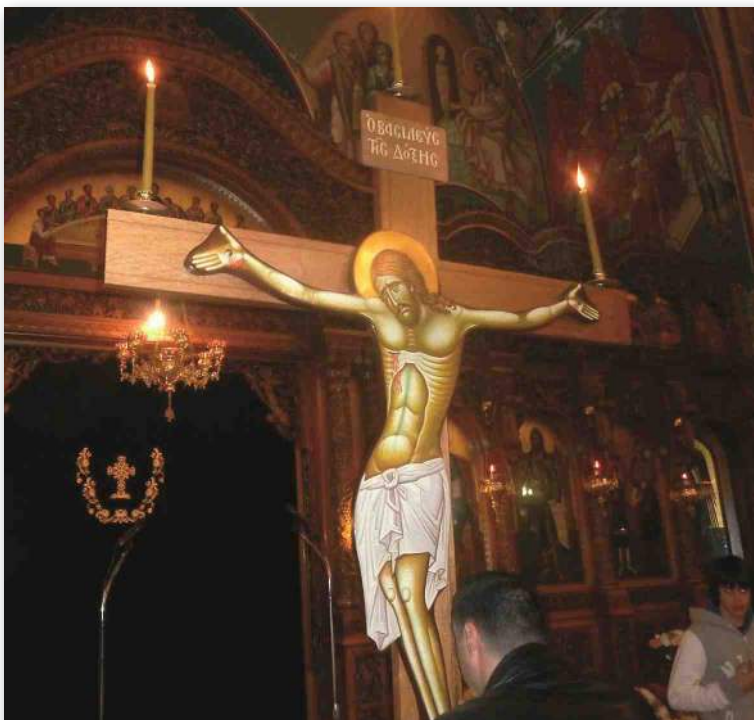
Μέ τόν παππού, καθώς μπήκε ή Σαρακοστή, κάθε βράδυ πηγαίναμε στό «Κύριε τών Δυνάμεων» όπως ό ίδιος άποκαλούσε τό Μέγα Απόδειπνο. Κάθε φορά πού τελείωνε και γυρνούσαμε στό σπίτι έπαιρνα τήν άπόφαση νά τόν ρωτήσω, μά ποτέ μου δεν τό τόλμησα. ‘Οταν έφτασε ή Μεγάλη Έβδομάδα παραιτήθηκα έντελώς!

Πρωί-άπόγευμα στην εκκλησιά. Πότε μέσα και πότε στην αύλή, δεν έμενε

καιρός γιά προβληματισμούς πού δεν είχαν σχέση μέ τόν Χριστό και τά πάθη του. ‘Ο πατέρας μου δεν ήταν και ιδιαίτερα άνθρωπος τής Έκκλησίας μά τή Μεγάλη Έβδομάδα δεν έλειπε από καμιά ακολουθία.

Έκείνη τή Μεγάλη Πέμπτη τό βράδυ, έγώ έφυγα νωρίτερα από τό σπίτι και όλο τό άπόγευμα έπαιξα μέ τ’ άλλα παιδιά στην αύλή τής εκκλησιάς. Έτσι σάν κτύπησε ή καμπάνα μάς βρήκε εκεί. Τή Σύνοψη γιά νά παρακολουθώ μου τήν έφερνε συνήθως ό παππούς. Μπήκα μέσα, λοιπόν, και περίμενα. Παραξενεύτηκα πού ό παππούς μου άργούσε. Τελείωσε τό πρώτο, εκείνο τό τεράστιο Ευαγγέλιο και εκείνος δεν έλεγε νά φανεί. Θυμάμαι πώς κάτι άδιόρατο έσφριξε τήν καρδιά μου. Ούτε κι ό πατέρας μου ακόμα είχε φανεί. ‘Ο παπα-Θόδωρος ξεκίνησε τό δεύτερο Ευαγγέλιο μά ό νοΰς μου δεν ήταν πιά μέσα στον ναό. Βγήκα έξω κι άρχισα νά τρέχω γιά τό σπίτι. Άπλωσα τό χέρι ν’ άνοίξω τήν πόρτα, όταν από τή χαραμάδα είδα κάτι πού μ’ έκανε νά κοκκαλώσω στη θέση μου: ‘Ο πατέρας μου ήταν πεσμένος στα πόδια του παππού και εκκλαιγε μέ λυγμούς. Πρώτη φορά στη ζωή μου έβλεπα τόν πατέρα μου νά κλαίει. Ήταν τέτοια ή άναστάτωση μου πού σίγουρα θά λιποθυμούσα, αν δεν ένιωθα σά ράπισμα τά λόγια του πατέρα μου νά μέ συνεφέρουν.

- Συγχώρεσέ με, επιτέλους, πατέρα! Η κραυγή του γεμάτη άγωνία έκανε τήν καρδιά μου νά κτυπά άτακτα. Ύστερα είδα τόν παππού νά σκύβει και νά φιλά στό κεφάλι τόν πατέρα μου.

Τί τάχα μπορούσε νά καταλάβει, τί μπορούσε νά πιάσει ένα δεκάχρονο παιδί από τό μεγάλο μυστήριο πού συντελέστηκε εκείνη τή νύχτα τής Μεγάλης Πέμπτης; Ένας Θεός νά σταυρώνεται γιά τά λάθη καί τίς ἀμαρτίες μας κι ένας πατέρας νά δέχεται τή συγγνώμη τοῦ παιδιοῦ του! Κι ένα μικρό παιδί νά γίνεται μάρτυρας μιᾶς ἀσύλληπτης ἱστορίας πού ἔμελλε νά χαραχτεῖ ἀνεξίτηλα στήν εὐπλαστική

- Πάμε, γιέ μου, πᾶμε νά προλάβουμε τή Σταύρωση. Ἐκεῖνος συγχώρεσε τοὺς σταυρωτές του, ἐγώ τό παιδί μου δέν θά συγχωρέσω;

Δέν ἄκουσα τίποτε ἄλλο, δηλαδή δέν ἔμεινα ν' ἀκούσω τίποτε ἄλλο. Ἐβαλα φτερά στά πόδια καί βρέθηκα μέσα στήν ἐκκλησία λίγο πρὶν ὁ παπα-Θόδωρος διαβάσει τό τέταρτο Εὐαγγέλιο. Σέ λίγο ἔφτασε ὁ παππούς μέ τή Σύνοψή μου καί ὕστερα ἀπό λίγο ὁ πατέρας μου. Δέν ξέρω ἂν οἱ ἄλλοι τό ἔβλεπαν, ὅμως ἐγώ εἶδα τά μάτια του πρησμένα ἀπό τό κλάμα. Πῆγα δίπλα στόν παππού καί κείνος μοῦ ἔδωσε τή Σύνοψη. Τό πρόσωπό του ἦταν τόσο γελαστό πού θαυρεῖς καί μέ κρατοῦσε στά γόνατά του.

- Ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε, ἀπόψε, αὐτό πού τοῦ ζητοῦσα 20 ὁλόκληρα χρόνια, μοῦ εἶπε ψιθυριστά καί δέν ξανασήκωσε τό κεφάλι του παρά μόνο γιά νά κοιτάξει τόν Ἐσταυρωμένο.

καρδιά του.

Ἀργότερα, σάν μεγάλωσα ἀκόμα λίγο, τόλμησα καί ρώτησα τόν παππού, πού κανεῖς ἀπό τότε δέν τόν εἶπε ἰδιότροπο ἢ γεροπαράξενο ἢ...

- Παππού, τί εἶχε κάνει ὁ πατέρας μου πού σέ πίκρανε τόσο;

Ξαφνιάστηκε ὁ παππούς, γιατί ποτέ δέν μαρτύρησα σέ κανένα, οὔτε κἂν στή μάνα μου, τό τί εἶδα καί τί ἄκουσα ἐκείνη τή νύχτα τής Μεγάλης Πέμπτης.

- Ρώτα τόν ἴδιο, μοῦ ἀπάντησε μόλις τοῦ ἐξήγησα ἀπό ποῦ ἤξερα.

Φυσικά δέν τόλμησα νά ρωτήσω τόν πατέρα μου, μά φαίνεται πώς οἱ δυό τους τό συζητήσαν κι ὁ πατέρας μιὰ μέρα μέ πήρε καί μοῦ μίλησε.

- Εἶχα γυρίσει ἀπό φαντάρους καί «τό ἔπαιζα» ἄθεος, ἐπηρεασμένος ἀπό ἕναν μορφωμένο λοχία. Στό βάθος μου ποτέ δέν ἔπαψα νά πιστεύω, μά σχεδόν εἶχα πείσει τόν ἑαυτό μου γιά τίς ἀνοη-

σίεις πού ἔλεγα. Καταλάβαινα πώς τό εἶχα παρακάνει μά τώρα πιά ὅλοι μέ ἔλεγαν «ὁ ἄθεος». Ἐπρεπε, λοιπόν, νά τραβήξω τό σχοινί ὅσο μπορούσα. Σάν ἦρθε, λοιπόν, ἡ Μεγάλη Παρασκευή, ντρέπομαι πού τό λέω, ἄναψα φωτιά ἔξω στήν αὐλή μας τήν ὥρα πού περνοῦσε ὁ Ἐπιτάφιος, καί ἐπιδεικτικά ἔψηνα σουβλάκια. Ὁ παππούς σου μπῆκε μέσα στήν αὐλή καί μέ χαστουκίσε. Ἡ γιαγιά σου ὅμως προσβλήθηκε τόσο πολύ μ' αὐτό πού ἔκανα, πού ἔπαθε ἕνα μικρό ἐγκεφαλικό. Ἀπό τότε δέν μπόρεσε νά πάρει τήν πάνω βόλτα. Σ' ἕνα χρόνο πέθανε, κι ὁ παππούς θεωροῦσε ὑπεύθυνο γιά τόν θάνατό της φυσικά ἐμένα. Καί ἐδῶ πού τά λέμε ἡμουν! Μέ τόν παππού σου δέν ξαναμιλήσαμε γι' αὐτό τό θέμα. Κι ἐγώ εἶχα τέτοιο πείσμα πού ποτέ δέν τοῦ ζήτησα ἔστω καί τυπικά συγγνώμη. Τή νύχτα πού μέ εἶδες νά ζητῶ γονατιστός νά μέ συγχωρέσει, εἶχα μόλις γυρίσει ἀπό τόν πατέρα Κύριλλο. Ἐπιτέλους, ὕστερα ἀπό 20 ὀλόκληρα χρόνια ἐξομολογήθηκα τό μεγάλο μου τό κρίμα. Καί κείνος μ' ἔστειλε νά ζητήσω συγχώρεση κι ἀπό τόν παππού σου. Τώρα τά ξέρεις ὅλα, μοῦ εἶπε χαϊδεύοντάς μου τό κεφάλι. Καί συγχώρεσέ με καί σύ, πού στέρησα ἀπό τή ζωή σου μιὰ ὑπέροχη γιαγιά!

Ἀγκάλιασα καί φίλησα τόν πατέρα μου, δίχως νά τοῦ πῶ λέξη. Κι ὕστερα ἔτρεξα νά βρῶ τόν παππού μου. Καθόταν στή συνηθισμένη του γωνίτσα. Δέν εἶπα καί σ' αὐτόν τίποτα. Μοναχά κάθισα σάν τότε πού ἡμουννα μικρό παιδί στά γόνατά του καί τό πρόσωπό του ἔγινε ὀλόκληρο ἕνα χαμόγελο.

Ποιός μπορεί ποτέ νά τόν πεῖ «γεροπαράξενο»;

E.B.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαῖο Ὅργανο Ὁμωνύμου
Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Ἔτος ΞΗ' - Ἀρ. φύλλου 808
Ἀπρίλιος 2013

Ἰδιοκτησία - Ἐκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσσαλονίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518

Ἐκδότης - Διευθυντής Συντάξεως:
Σάββας Ν. Ξανθόπουλος
Πέλοπος 9
546 33 Θεσσαλονίκη

Στοιχειοθεσία, ἐνθέσεις, ἀποχρωματισμοί, καλλιτεχνική ἐπιμέλεια:
«Χριστιανική Ἐλπίς»,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: & fax: 2310 677421

Ἐκτύπωση-Βιβλιοδεσία: «Μέλισσα»
Ἀσπροβάλτα Θεσσαλονίκης

Ἐτήσια συνδρομή
Ἐσωτερικοῦ: 10 εὐρώ,
Κύπρου: 20 εὐρώ
Ἐξωτερικοῦ: 30 εὐρώ
(Η.Π.Α. 40 δολ.,
Καναδᾶ 45 δολ.,
Αὐστραλίας 50 δολ.)

Ἐπιστολές - Συνδρομές
Περιοδικό «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7,
546 33 Θεσ/νίκη

Ἀρ. λογ. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ:
074 01 011532 20
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές τοῦ ἐξωτερικοῦ
IBAN:
GR 73 0432 3240 0007 4010 1153 220
ATEBank SWIFT or BIC code:
ABGRG RAA

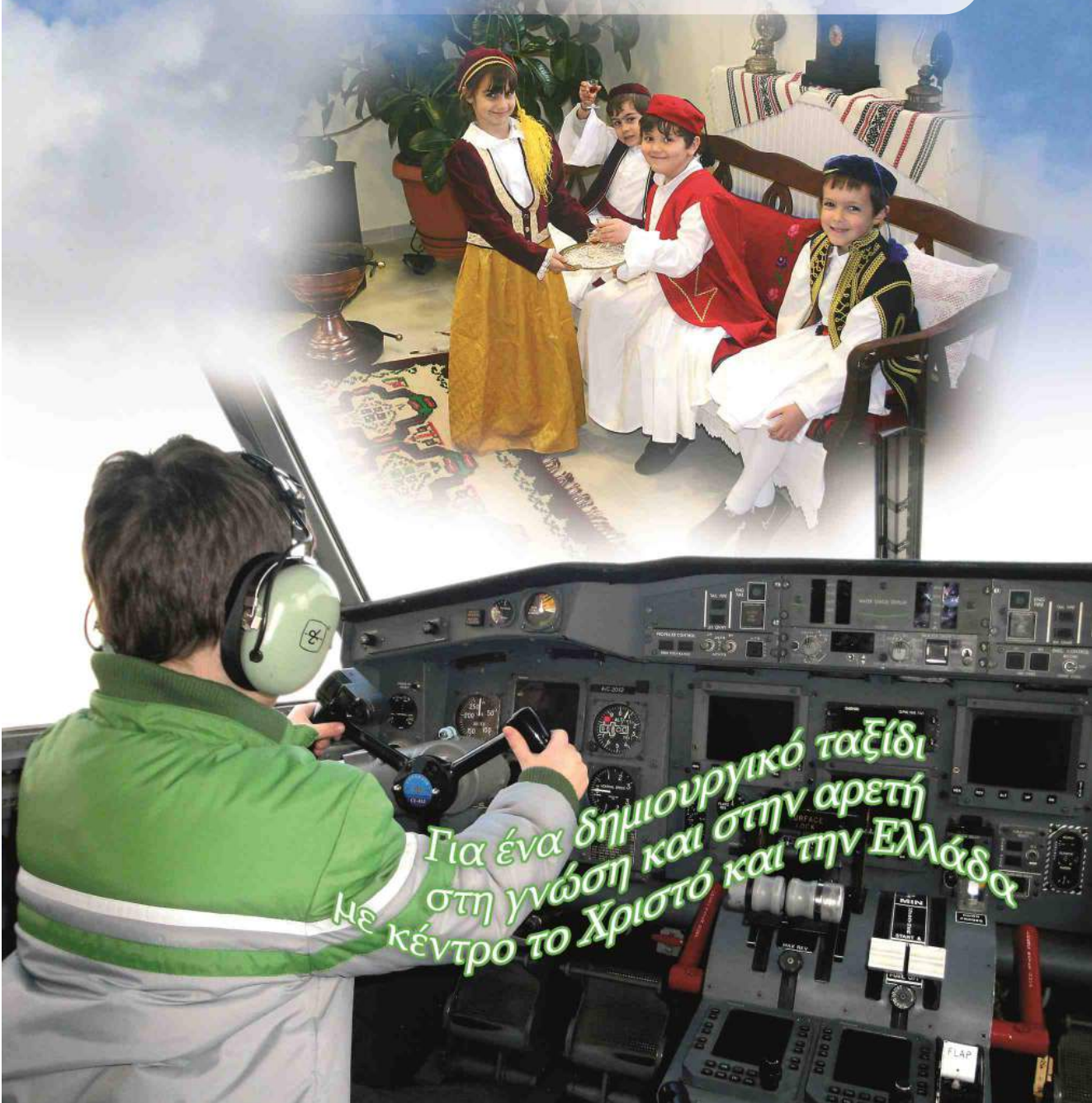
Πρότυπος Βρεφονηπιακός Σταθμός
Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γ. Μπαλόγλου 25 - Ξηροκρήνη, Θεσσαλονίκη
ΤΗΛ. : 2310 554698 2310 521001

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΕΛΠΙΔΑ»
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Φίλυρο, Θεσσαλονίκη Τηλ.: 2310 67 87 47

Για ένα δημιουργικό ταξίδι
στη γνώση και στην αρετή
με κέντρο το Χριστό και την Ελλάδα